

Univerzita Hradec Králové

Fakulta pedagogická

Diplomová práce

2020

Denisa Konečná

Univerzita Hradec Králové
Fakulta pedagogická
Katedra primární a preprimární pedagogiky

**Taneční a pohybová výchova a její využití v předškolním
vzdělávání**

Diplomová práce

Autor: Bc. Denisa Konečná
Studijní program: Předškolní a mimoškolní pedagogika
Studijní obor: Pedagogika předškolního věku
Vedoucí práce: Mgr. et MrA. Henrieta Hornáčková

Zadání diplomové práce

Autor:	Denisa Konečná
Studium:	P17P0315
Studijní program:	N7531 Předškolní a mimoškolní pedagogika
Studijní obor:	Pedagogika předškolního věku
Název diplomové práce:	Taneční a pohybová výchova a její využití v předškolním vzdělávání
Název diplomové práce AJ:	Dancing and movement education and its use in pre-school education

Cíl, metody, literatura, předpoklady:

Cíl: Cílem DP bude zkoumat přínos taneční a pohybové výchovy u dětí předškolního věku při rozdílném působení učitele a vytvořit metodický zásobník aktivit pro taneční a pohybovou výchovu v předškolním vzdělávání. Anotace: Diplomová práce se zabývá teoretickými východiskami a taneční a pohybovou výchovou v předškolním vzdělávání. Teoretická část diplomové práce popisuje základy a přínos taneční a pohybové výchovy dětem v mateřské škole. Charakterizuje účinek těchto aktivit pro rozvoj kompetencí dětí předškolního věku především v oblasti motorické, sociální a osobnostní. Pojednává o základních pojmech souvisejících s pohybem a tancem. Praktická část diplomové práce se zabývá vlivem taneční a pohybové výchovy na dítě a rozdíly při odlišném působení učitele na děti v předškolním vzdělávání. Dále ji tvoří metodický zásobník aktivit určený pro rozvoj taneční a pohybové výchovy, který může být inspirací pro pedagogickou praxi.

ANDRLOVÁ, Dana. Jede Kudrna okolo Brna: rukověť rytmické, pohybové a taneční výchovy dětí s lidovou písničkou. Brno: Paido, 2004. Edice pedagogické literatury. ISBN 80-7315-068-9.
JENČKOVÁ, Eva. Hudba a pohyb ve škole. Hradec Králové: Orlice, 2002. ISBN 80-903115-7-1.
JEŘÁBKOVÁ, Jarmila. Taneční průprava: odborná příručka pro učitele tanečních oborů lidových škol umění. Praha: Státní pedagogické nakladatelství, 1979. Odborná literatura pro veřejnost.
KULHÁNKOVÁ, Eva. Hudebně pohybová výchova: metodická příručka pro hudební výchovu ve škole. Praha: Portál, 2000. ISBN 80-7178-437-0. KRÖSCHLOVÁ, Jarmila. Výrazový tanec. Praha: Orbis, 1964. ŠVANDOVÁ, Lenka. Taneční výchova pro předškolní děti. Vydání třetí. Praha: NIPOS-ARTAMA, Národní informační a poradenské středisko pro kulturu, 2015. Pohyb. ISBN 978-80-7068-290-6. PAYNE, Helen. Kreativní pohyb a tanec ve výchově, sociální práci a klinické praxi. Praha: Portál, 1999. ISBN 80-7178-213-0. RELICHOVÁ, Ludmila. Taneční tvorba pro děti a s dětmi: ukázky taneční tvorby jako výsledku výchovně vzdělávacího procesu. Druhé vydání. Praha: NIPOS-ARTAMA, Národní informační a poradenské středisko pro kulturu, 2015. Pohyb. ISBN 978-80-7068-291-3.

Garantující pracoviště: Ústav primární a preprimární edukace,
Pedagogická fakulta

Vedoucí práce: Mgr. et MgA. Henrieta Hornáčková

Oponent: PaedDr. Vladimíra Hornáčková, Ph.D.

Datum zadání závěrečné práce: 31.5.2017

Prohlášení

Prohlašuji, že jsem tuto diplomovou práci vypracovala pod vedením vedoucí diplomové práce samostatně a uvedla jsem všechny použité prameny a literaturu.

Prohlášení

Prohlašuji, že diplomová práce je uložena v souladu s rektorským výnosem
č. 1/2013

(Řád pro nakládání se školními a některými jinými autorskými díly na UHK).

Datum:

Podpis studenta:

Poděkování:

Ráda bych poděkovala mé vedoucí práce MgA. et Mrg. Henrieta Hornáčkové za pomoc při zpracování mé diplomové práce a společný zájem v taneční výchově. Dále PaedDr. Vladimíře Hornáčkové, Ph.D. za přivedení k Torranceho testu tvořivosti, spolupráci s ní a pomocných rad při diplomové práci. Mé spolupracovníci a kamarádce Bc. Elišce Fischerové, díky níž jsem až zde. Rodině za chvíle opory a nakonec mému nastávajícímu, Patriku Váchovi, za pomoc u dětí, příprav a dokončování práce.

Anotace:

Diplomová práce s názvem Tanečně-pohybová výchova a její využití v předškolním vzdělávání se zabývá teoretickými východisky a taneční a pohybovou výchovou v předškolním vzdělávání.

Teoretická část diplomové práce popisuje základy a přínos taneční a pohybové výchovy dětem v mateřské škole. Charakterizuje účinek těchto aktivit pro rozvoj kompetencí dětí předškolního věku především v oblasti motorické, sociální a osobnostní. Pojednává o základních pojmech souvisejících s pohybem a tancem.

Praktická část diplomové práce se zabývá vlivem taneční a pohybové výchovy na dítě a rozdíly při odlišném působení učitele na děti v předškolním vzdělávání. Dále ji tvoří metodický zásobník aktivit určený pro rozvoj taneční a pohybové výchovy, který může být inspirací pro pedagogickou praxi.

Klíčová slova: tanec, hudba, pohyb, mateřská škola, předškolní věk, tvořivost

Annotation:

The diploma thesis named Dance-movement education in pre-school education and its use in pre-school education deals with the theoretical basis and dance and movement education in preschool education.

The theoretical part of the the diploma thesis describes the basics and the contributions of the dance-movement education to children in pre-school.

It describes the effect of those activities on development of the motoric, social and personal competence of children of pre-school age. It also discusses the basic terminology used in dance and movement.

The practical part of this diploma work demonstrates the influence of dance-movement education and contrasts between the different approaches taken by the teacher during the class in pre-school education. As part of this work there is also a methodical list of activities intended for development of dance and movement education which could be an inspiration for the practice of the pedagogy.

Key words: dance, music, movement, kindergarten, pre-school age, creativity

Obsah

Úvod.....	14
1 Tanec a pohyb.....	15
1.1 Tanec v dějinách lidstva.....	15
1.2 Přínos tance.....	17
1.3 Improvizace.....	17
1.4 Taneční choreografie.....	18
2 Tanečně-pohybová výchova v mateřské škole.....	20
2.1 Pohyb a hudba.....	20
2.1.1 Prostorová orientace.....	20
2.1.2 Rytmika u dětí.....	20
2.1.3 Dynamická složka.....	21
2.2 Funkce hudby v pohybu.....	21
2.3 Stavba lekce.....	22
2.4 Kinesteticko-motorický vývoj v tanci.....	23
2.5 Činitelé ovlivňující tanečně-pohybovou výchovu.....	24
2.5.1 Osobnost pedagoga.....	24
2.5.2 Mateřská škola a její klima.....	26
3 Pohybový vývoj dítěte do předškolního věku.....	28
3.1 Novorozenec.....	28
3.2 Kojenec.....	28
3.3 Batole.....	29
3.3.1 12. – 24. měsíc.....	29
3.3.2 2-3 roky.....	29
3.4 Čtyřleté dítě.....	29

3.5	Pětileté dítě.....	30
3.6	Šestileté dítě	30
3.7	Shrnutí.....	30
4	Tanečně-pohybová výchova a její ukotvení v Rámcovém vzdělávacím programu pro předškolní vzdělávání	31
4.1	Promítnutí tanečně-pohybové výchovy ve vzdělávacím obsahu	31
4.1.1	Dítě a jeho tělo	32
4.1.2	Dítě a jeho psychika.....	32
4.1.3	Dítě a ten druhý.....	33
4.1.4	Dítě a společnost.....	33
4.1.5	Dítě a svět	33
5	Tvořivost.....	35
5.1	Rozvoj tvořivosti u dětí.....	35
6	Náhled z praxe a zkušeností.....	37
7	Cíl, výzkumné otázky a úkoly diplomové práce	38
7.1	Cíl diplomové práce.....	38
7.2	Výzkumné otázky	38
7.3	Úkoly pro zpracování diplomové práce.....	38
8	Metodologie práce	39
8.1	Složky tvořivosti v Torranceho testu.....	39
8.1.1	Originalita	39
8.1.2	Elaborace	40
8.1.3	Fluence.....	40
8.1.4	Flexibilita	40
8.2	Předvýzkum.....	41

9	Zásobník aktivit.....	43
9.1	Taneční a pohybové aktivity zaměřené na vnímání rytmu.....	43
9.1.1	Padající vločky/kapky deště.....	43
9.1.2	Pohádkové tančení (příklad Bouda budka).....	43
9.1.3	Taneční folklór.....	44
9.1.4	Ptáci.....	45
9.1.5	Ježibaby.....	46
9.1.6	Stromy ve větru.....	47
9.1.7	Taneční honěná.....	47
9.1.8	Přetékající hrnec/Hrnečku vař.....	48
9.1.9	Meditující Buddhové.....	48
9.1.10	Nemocný tanec.....	49
9.2	Taneční a pohybové aktivity založené na pantomimě.....	50
9.2.1	Posílám ti.....	50
9.2.2	Veselý autobus.....	51
9.2.3	Běžné aktivity jinak.....	51
9.2.4	Dynamika a rytmus barev.....	52
9.2.5	Kouzelné nápoje.....	52
9.2.6	Barevné zážitky.....	53
9.2.7	Taneční pexeso.....	54
9.2.8	Pavoučí tanec.....	54
9.2.9	Tři v jednom.....	55
9.2.10	Pohádkový tanec.....	55
9.3	Taneční a pohybové aktivity zaměřené na improvizaci + improvizace s předmětem.....	56

9.3.1	Kočíčí tanec	56
9.3.2	Tanec ohně	57
9.3.3	Padající listí.....	57
9.3.4	Roztančené sochy	58
9.3.5	Kouzelná kulička.....	58
9.3.6	Tanec divochů.....	59
9.3.7	Cestovatelé	60
9.3.8	Balónkový tanec.....	60
9.3.9	Tanec na ostrově.....	61
9.3.10	Zvířecí tanec	61
9.4	Taneční a pohybové aktivity zaměřené na krokové variace	62
9.4.1	Zimo, zimo táhni pryč	62
9.4.2	Hlava.....	63
9.4.3	Kovář	64
9.4.4	Motýlí tanec	65
9.4.5	Žádnej neví jako já.....	67
9.4.6	Pod dubem	68
9.4.7	Učitelé tance	69
9.4.8	Opakovaná.....	70
10	Výsledky výzkumného šetření.....	72
10.1	Doplňkový dotazník na videa v době COVID 19.....	75
11	Diskuze a limity	78
11.1	Diskuze.....	78
11.2	Limity práce	79
	Závěr	81

Seznam použitých zdrojů.....	82
Seznam grafů	85
Seznam příloh.....	86

Seznam zkratek

aj.	a jiné
al.	kolektiv
apod.	a podobně
atd.	a tak dále
č.	číslo
D1,2,3...	dítě číslo 1, 2, 3... (pracovní označení)
D	dívka
DP	diplomová práce
CH	chlapec
kol.	kolektiv
např.	například
MŠ	mateřská škola
MŠ1	mateřská škola 1 (pracovní označení)
MŠ2	mateřská škola 2 (pracovní označení)
RVP PV	Rámcový vzdělávací program pro předškolní vzdělávání
str.	strana
ŠVP	školní vzdělávací program
tzv.	tak zvaně
UČ1	učitelka 1 (pracovní označení)
UČ2	učitelka 2 (pracovní označení)

Úvod

Pro svou diplomovou práci jsem si vybrala téma tanečně-pohybové výchovy, jelikož bych ráda zdůraznila její postavení v předškolním vzdělávání. Taneční výchova není v RVP PV přesně definována, a proto se často v mateřských školách opomíjí. Mnoho pedagogů neinklinujících k tanci, ji proto ani v pohybových aktivitách nevyužívá. Přesto je však tanec velmi kreativní pohyb. Je mnohotvárný a jedinečný. Proto ráda tančím, jelikož jak řekla má učitelka tance z dětství, Blanka Šourková: „Tancem, lze vše vyjádřit.“ Je to možnost dát dětem další prostor pro vyjádření a vlastní prožitek. Zároveň s sebou tanec přináší rozvoj lokomoce, motoriky, flexibility i vytrvalosti, která dnes díky moderním technologiím trochu zaostává.

Cílem diplomové práce je prozkoumat přínos taneční a pohybové výchovy u dětí předškolního věku při rozdílném působení učitele a vytvořit metodický zásobník aktivit pro taneční a pohybovou výchovu v předškolním vzdělávání. Teoretická část je seznámením se základními složkami a termíny tanečně-pohybové výchovy.

Tato část je rozdělena do několika kapitol. V úvodu představuji tanec v průběhu dějin a základní pojmy s ním spojené, jež jsou pro tanec podstatné. Dále se věnuje tanečně-pohybové výchově v mateřské škole. Má čtenáře obeznámit s vedením tanečních lekcí, jejich postupným začleňováním a s hlavními činiteli pro práci s tancem v mateřské škole. S tím popisuje spojené téma, specifika dětí předškolního věku v různém období jejich vývoje a možnostmi práce s nimi. Další část je věnována ukotvení tanečně-pohybové výchovy ve vzdělávacím obsahu dle RVP PV. Také je vysvětlen pojem tvořivost a možnosti jejího rozvoje u dětí. Závěrem zobrazuje osobní náhled na tanec a mé zkušenosti s ním v praxi. Pojmy teoretické části se dále promítají do praktické, kterou tvoří zásobník tanečních aktivit a výzkum zaměřený na vliv tanečně-pohybové výchovy na tvořivost dětí.

Tato diplomová práce by měla poukázat na tanec, nejen jako alternativní pohybovou aktivitu, ale i možnost tvořivého rozvoje. K tomuto posouzení byl využit Torranceho figurální test tvořivého myšlení ve dvou mateřských školách při odlišném využití tanečně-pohybové výchovy.

1 Tanec a pohyb

Tanec je tvůrčí projev, jenž je vytvářen osobitým individuálním pohybem jednotlivce. Dle Ol'gy Markovičové (1979) se jedná o nejstarší umělecký projev našeho lidstva. Ač se mnoho autorů pře, kam tanec zařadit, všichni se shodují, že se jedná o druh pohybu. Někteří autoři jako je Odstrčil (2004) ho řadí mezi sport, kde se dle jeho slov jedná nejen o fyzickou, ale i psychickou pohybovou aktivitu, která se v pozdější dokonalosti přibližuje uměleckému dílu. Jiní autoři jako paní Hojtašová a Dvořáková (Smugalová, 2008) ho vidí jako prostředek rozvoje estetického vkusu, kdy jedinec převádí své emoce a vnímání do vizuální formy. Ať už ho řadíme kamkoliv jedná se o pohybovou aktivitu. Vyznačuje se složkami, které jsou typické pro pohyb:

- rychlost,
- ohebnost.
- vytrvalost.

1.1 Tanec v dějinách lidstva

Tanec se vyvíjel spolu s lidstvem již od nepaměti. V prvobytně pospolné společnosti se setkáváme s loveckými, zvířecími a magickými tanci, jež byly spojovány s velkolepými obřady (Markovičová Ol'ga, 1985). Lovecký tanec zobrazoval skutečný průběh lovu, kde ženy a děti byly pouze jako diváci. Magické tance vedl šaman, za účelem blaha celého kmene. Měly zahánět přírodní pohromy, vyhnat nemoc či démona z těla aj. Ve zvířecím tanci šlo o napodobení pohybu a zvuku zvířete a jeho varianty se v tanci promítají dodnes (balet – Labutí jezero, výrazový tanec apod.) Dle Dosedlové (2012) se jednalo o nejpočetnější a neprimitivnější tance. Veškeré pohyby v této době vycházely z improvizace, tak jako v polnohospodářských kulturách. Zde se již konaly kultové obřady, na uctívání bohů a slavnostní obřady (dožínky, Svatojánská noc...). V té době se již hraje na tehdejší bubny a pohyb reaguje na jejich rytmus. Později v čínské kultuře se rozvinula pantomima, která zasáhla i do tance. Lidé se snažili o projev činů, ale i emocí. Využívá se gestikulace i mimika tváře. Ve starověkém Egyptě se rozvíjely

ceremoniální tance, které probíhaly při důležitých událostech (např. Astronomický tanec ke korunovací faraona). V této kultuře se také začínaly objevovat akrobatické prvky. Antické Řecko přineslo pyrrhické tance, jež se vyznačovaly tancem se zbraní v ruce. Dále také anapalské tance, jež využívaly zápasnických chvatů. Tyto dva bojové tance později využívala Římská říše ve vojenských táborech.

Středověká církev zakazovala taneční projev, avšak lidé při významných událostech (svatba, pohřeb, výročí...) tajně tančili a zapívali v úzkém kruhu rodinném. Náboženské hry přinesly tanec, kde se rozlišuje dobro a zlo. Objevovaly se postavy statečných rytířů, andělů, ďábla atd. Církev tak ukazovala, to co potřebovala, aby bylo viděno.

Renesance, na přelomu 14. a 15. století, přinesla zlom v kultuře a myšlení lidí. Obnovovala se antická kultura – drama, hudba, tanec. Začala umělecká představení s přestávkami na občerstvení. Vznikl zde také balet, který byl tehdy nazýván jako baletto, jež využíval dvanácti základních tanečních prvků (krok, póza, repríza...).

Od 16. století se na našem území se kromě našich domácích tanců, objevily i módní cizí tance (francouzské...) a samozřejmě přišel i balet. Lidé prostí tančívají obvykle na návsi a později také v „tanečních domech“. Výše postavení lidé pak chodili na taneční představení, která byla inspirována kulturou i jiných národů.

Začátkem 19. století vymyslela Anna Chadimová polku (Laudová Hana a Zíbrt Čeněk, 1960), jež dostala svůj název od Josefa Nerudy dle polovičního kroku, udávající její ráz. Později přišel český rejdivák a třasák. Tyto tance jsou výrazem naší povahy. Avšak se k nám dostaly tance z celého světa, jako valčík, tango aj. Díky šíření rytmické výchovy a gymnastiky podle Dalcrose vznikaly už před 1. světovou válkou kurzy rytmické gymnastiky pro děti a dospívající mládež. Roku 1934 byl založen svaz Tanec-rytmika-gymnastika, jež měl zvýšit odbornou úroveň učitelek tance, rytmiky a rytmického tělocviku. Zároveň se zde sdružovali aktivní představitelé, jako byla Jarmila Kröschlová. Roku 1960 se otevřely Lidové školy umění, kde se kromě tance učilo hudbě, dramatizaci a výtvarné tvorbě.

V dnešní době existují rozmanité možnosti tance a způsob jejich dělení. Osobně jsem se inspirovala HDC Taneční centrum (2006):

- moderní tance (Break dance, Disco dance, Street dance, Twerk, Zumba...),
- společenské tance (Cha cha, Jive, Polka, Foxtrot, Waltz, Valčík, Rumba, Tango, Salsa aj.),
- scénické tance (balet, muzikálový tanec, scénický tanec)
- lidové a historické tance (Mazurka, Čardáš, Česká beseda, Polka...)
- ostatní tance (Country tanec, Macarena, Flamenco, Letkis, Dance jóga, Břišní orientální tance, Step, Twist, Pole dance, Cheerleaders...)

1.2 Přínos tance

Tanec jako mnohé pohybové aktivity přináší blahodárny vliv na naše zdraví. Díky němu můžeme snížit riziko kardiovaskulárních chorob, preventivně předcházet onemocněním imunitního systému, pohybového aparátu a jiným civilizačním onemocněním. Dále také přispívá ke správnému držení těla bez jednostranné zátěže. Dochází k posilování a protažení svalového aparátu. Rozvíjí se motorické schopnosti, rovnováha těla i tělesná síla. Díky tanci též rozvíjíme vnímání (individuální i sociální), vztahy a tvořivost. Kromě fyzických přínosů má tak i psychické benefity. Přináší možnost projevení i získání individuálních prožitků a pocitů. Je příležitostí k sebepoznání, sebevyjádření, ale i spolupráci s druhými.

Tanec je tedy důležitý i v mateřské škole. Dítě by mělo poznávat všemi smysly a během tance jich můžeme zapojit hned několik. Od sluchu, přes hmat až po zrak. Zároveň dítě pracuje celým tělem. Od pohybů nohou, gest rukou či mimického výrazu obličeje. To vše je zprvu těžké propojit, a proto se učí koordinovaným pohybům, rovnováze, mrštnosti apod. Pedagog vede tancem k tvořivému spontánnímu pohybu a zároveň i úmyslnému používání těla dle možností. Dítě tak nejen rozvíjí svou pohybovou aktivitu, ale učí se další možnosti z mnoha komunikačních dovedností.

1.3 Improvizace

Slovo improvizace znamená tvořivá akce bez jakékoliv přípravy. S tímto pojmem se setkáme i v tanci a určitě patří do vhodných metod. Někdy není jednoduchou záležitostí, ale ve výchovně-vzdělávacím procesu i v životě člověka má

nezastupitelné místo. Zprvu se může dítěti zdát těžká, jelikož si dítě nemusí být jisto samo sebou, může se ostýchat či se dokonce bát. Důležité je, aby s postupem času došlo touto tvůrčí metodou k tomu, že se jedná o možnost hledání a zkoušení. O příležitost uvolnit se a vychutnat si každý okamžik po svém. Proto, mluvíme-li o tanci bez přípravy, nekritizujeme a neshazujeme nápady ani osobu tančícího. Avšak oceňme dobré nápady či snahu pro dobrý základ dalšího vývoje. Spolu s improvizací se dítě učí empatii a vnímání druhých. Dále též odlišnostem, které by nemělo vnímat jako chyby.

Při práci s dětmi bychom měly začínat u konkrétních představ nejlépe se zavřenýma očima. Neboť jak říká Jeřábková (2004), před pohybem by měla následovat představa a pocit. Proto je vhodné začít obyčejným příběhem. Popsat například louku, na které děti leží. Tráva je zde čerstvá a ještě na ní jsou kapičky rosy. Děti se pomalu probouzí, vstávají a zkouší po té louce chodit co nejlehčeji jako pírko, aby co nejvíce rosy zůstalo na trávě. Později můžeme přidat hudbu, do níž se děti pohybují. Postupujeme od jednoduchých pohybových představ s pohybem až po improvizaci s hudbou, na níž děti mají reagovat. Zde už nezbuzuje představu učitelka svým popisem, ale děti hledají v tónech vlastní inspiraci pro pohyb.

1.4 Taneční choreografie

Taneční choreografie je kompozice pohybů jednotlivce či skupiny v prostoru. Zjednodušený název by byl aranžování tanců (Encyclopædia Britannica, 2015) Choreograf své nápady předává tanečnickům jako jednotlivé taneční kroky, které v závěru celou choreografickou skladbu utvoří. Choreografii může vymýšlet jak pedagog, tak samotné děti ve vzájemné spolupráci. Pro vznik jednotlivých nápadů můžeme začít improvizací a pohyby, které nás osloví a zapojit je do závěrečné choreografie. Podnětem k vytvoření choreografie může být například hudba, jež nám udává stavbu všech pohybů či touha choreografa vyjádřit určitou vizi, emoci nebo nápad.

V mateřské škole bychom se měly učit krokové variace po částech, z nichž později vznikne celek. Je nutné reagovat na rozpoložení dětí a podle toho práci uzpůsobit.

Je-li skladba dlouhá, můžeme se jí učit více dnů. Vhodné je zapojovat do vymýšlení děti, kde utvoří menší skupiny, v nichž spolupracují. Každé dítě může vymyslet jeden pohyb a na závěr vše zkusí spojit dohromady.

2 Tanečně-pohybová výchova v mateřské škole

2.1 Pohyb a hudba

Pohyb a hudba mají velmi úzce propojené vzájemné vazby. Jakákoliv hudba podporuje odlišné pohybové ladění. Záleží na melodii, dynamice, rytmu a vnímání jedince. Proto je podstatou vzbudit v dětech zájem o hudbu samotnou a budovat k ní vztah. Musíme však volit přiměřeně k věku a vnímání dětí. Emocionálnost a bohatost každé melodie přináší nové a jiné improvizace. V tanci s hudbou se setkáme se třemi základními složkami – rytmickou, prostorovou a dynamickou. Nejprve je oddělujeme a cvičíme samostatně. Až později dochází k jejich propojování.

2.1.1 Prostorová orientace

Prostorová složka poukazuje na rozsah a dráhu pohybu, vnímání poloh těla a jeho vztahu k okolí.

Prostorová orientace se u dětí předškolního věku teprve rozvíjí. Záleží i na věku, ve kterém s dětmi pracujeme. Mále děti okolo 3 let rozlišují především blízko (to co je v dosahu) a daleko. Později vpředu a vzadu. Zatímco děti předškolního věku učíme rozlišovat pravo-levou orientaci, můžeme zařadit diagonální pohyb aj.

Malé děti obeznamuje zprvu s prostorem třídy formou učení se jednoduchým pohybovým aktivitám. Využít můžeme honiček, překážkových drah, říkadelských pohybových aktivit apod. Později přichází společné tanečně-pohybové chvílky v prostoru s nápodobou učitelky či spontánním tancem.

Děti staršího předškolního věku učíme již těžší krokové variace, práci s předměty či improvizaci. Snažíme se děti vést i ke spolupráci v tanci a práci v celém prostoru.

2.1.2 Rytmika u dětí

Rytmická složka dává dětem představu času v taneční výchově. Zároveň rytmika seznamuje odlišnou rychlostí a vede k přizpůsobování pohybu.

Tato složka obvykle přichází po seznámení s prostorem. Vnímání rytmu může být zprvu náročné a u každého dítěte se rozvíjí odlišně. Avšak postupnými kroky děti získávají jistotu. Začínat můžeme jednoduchým odlišováním rytmu pro běh a chůzi, kde jsou rozdíly rytmiky markantní. Pro začátek nám stačí hra na dřívka, buben apod. Práce s rytmikou se stupňuje s náročností hudby a zapojením nejrůznějších částí těla. Postupně můžeme přecházet od dřívek, xylofonu, klavíru po hudební skladby. Co se týče zapojení těla, využíváme pro práci s hudbou jednotlivě různé jeho části. Vyjádření pohybem nohou, rukou, horní část těla od pasu výše až po komplexní práci těla. Jestliže na začátku vnímáme rozdíly u dětí, při vnímání pomalého a rychlého tempa, tak při rozvíjení práce s rytmem by měly být rozdíly výraznější. Některé děti jsou více strnulé, jiné rády experimentují. Stále se však držíme rady neomezovat děti a podporovat jejich vlastní individualitu.

2.1.3 Dynamická složka

Dynamika udává rozsah svalové síly a její intenzitu v průběhu lekce.

Tato složka postupně přichází ruku v ruce s rytmickou. V bodě, kdy přecházíme na práci s hlasitostí v hudbě, se už sama nabízí a vstupuje do práce dětí, aniž by o ní věděly. Využít ji můžeme například při hře na vítr. Tichá hudba představuje vánek, naopak hlasitá evokuje vichřici. Děti mohou představovat létající listy či stromy ve větru. Tak mají konkrétní představu, než dojde na abstraktní vnímání hudby a práci s tělem.

2.2 Funkce hudby v pohybu

Dle určitých funkcí hudby se dle Jeřábkové (1979) setkáváme nejčastěji s těmito formami:

- hudba jako podbarvující složka (Pohyb je dominující a hudba pouze dotváří pozadí.),
- hudba jako nápomoc k pohybu (Hudba v určitém okamžiku díky svému akcentu či silné dynamice napomáhá k provedení tanečního pohybu.),
- hudba jako doprovázející složka (Vztah obou složek je vyvážen. Doprovod hudby vychází z potřeb daného pohybu, společně vytváří vyvážený celek.),

- hudba jako složka řídící pohyb (Hudba se ujímá hlavní úlohy, tak aby pohyb střídal klid a energie. Tím se v pohybu rozlišuje například chůze a běh.)
- hudba jako inspirace (Tanec vychází z individuálního dojmu . To se využívá především u improvizace.).

At' už využíváme jakékoli formy tance, měly bychom znát základní kameny pro práci s hudbou. Neboť v hudbě je důležité (Jeřábková, 1979):

- metrum – Vnitřní puls hudby stejně jako tance, který v daný moment s hudbou souvisí.,
- rytmus – V hudební výchově se obvykle setkáme s definicí pravidelného střídání přízvučných a nepřízvučných dob. Rytmus nám vyvolává pohybovou reakci.,
- dynamika – Je důležitá pro pohyb i hudbu. V hudbě nám napomáhá k výrazným změnám a rozlišování energie.,
- melodie – Určuje nám celkový průběh tance. Skládá se z různých rytmických motivů a tvoří nám celek, tak aby na sebe jeho části navazovaly.

2.3 Stavba lekce

Při každé lekci, musí mít pedagog na mysli, že dítě vychází ze svých pohybových znalostí, zkušeností a obrazné představy. Dle těchto zkušeností se snaží o zachycení vlastních představ v pohybovém provedení. Při činnosti nevyužívá mechanických stereotypů, ale uvolňuje vlastní tvořivou sílu.

Před tancem je vhodné navodit motivací atmosféru pro vtažení do činnosti. Využít podstatných znaků pro aktivizaci. Obvykle se využívá známého jevu, pohádek, písniček básniček aj. Samotná motivace by měla probíhat spíše slovně a pohybové provedení by se mělo nechat na samotných dětech – především u improvizace a tanečních her. Dále provádíme technický popis. Pedagog jej aktivně předvede sám či na vybraném dítěti. Nebojíme se ukázat chyby a jejich nápravu. Oprava probíhá i během činnosti a má vést k lepšímu a přesnějšímu provedení pohybu. U každého jedince oceňujeme osobní vyjádření, ke kterému děti předškolního věku využívají emocionální stránku mysli, více než racionální. Díky její individuální

odlišnosti každého jedince se liší i jednotlivá vyjádření dětí. Tím, že tyto rozdíly děti vidí, učí se ocenit druhé, přínos jejich nápadů pro vlastní osobu a uvědomují si cenu vlastní osobnosti. Tím přesahuje taneční výchova i do mravní oblasti – přátelství, společná radost, odpovědnost za sebe i celku, tolerance chyb druhých.

Každá lekce by měla být originální a osobitá dle každého pedagoga. Neměla by časem sklouznout k denní stereotypnosti. Přesný návod tedy neexistuje, ale rozložení hodiny by mělo mít danou přibližnou strukturu.

Úvodní část lekce

Tato fáze by měla navodit příjemnou atmosféru a připravit půdu pro hlavní aktivitu. Děti by při ní měly nastartovat své soustředění a připravit svůj organismus. Přípravením myslíme rozehrání a prokrvení svalstva. U malých dětí volíme jednoduché cviky jako poskoky, běh, chůze případně jednoduchá pohybová hra. Navíc běh a chůze jsou části, které se u dětí předškolního věku promítají v celé tanečně-pohybové výchově v různých formách (Kurková-Eben, 1975).

Hlavní část lekce

Hlavní fáze vychází z vytyčeného cíle a rozpoložení skupiny. Můžeme v ní rozvíjet správné držení těla, pracovat s různými svalovými oblastmi, zkoušet vnímat hudbu a prohlubovat hudební cítění, uvědomovat si vlastní tělo, pocity apod. Obvykle v této části využíváme pohybově-tanečních her a improvizace. Je-li hlavní činnost náročná, můžeme pracovat v kratších úsecích a prokládat činnosti z úvodní fáze.

Závěrečná část

Zde dochází ke zklidnění a zakončení lekce. Každá činnost nemusí mít vždy očekávaný průběh a proto je zapotřebí dobré vzájemné spolupráce pedagoga a dětí. Právě tady dochází ke zhodnocení, zpětné vazbě a případným dalším nápadům pro příští lekci.

2.4 Kinesteticko-motorický vývoj v tanci

Tak jako vše postupně vyžívá, i postupem času se v tanci rozvíjí různé schopnosti a dovednosti. Podle Brenda Pugh McCuthen (2006) můžeme u dětí v průběhu času

sledovat posun v jejich tanečním vývoji. Lze ho tak zařadit do určité fáze tanečního vývoje (Brenda Pugh McCuthen, 2006):

- předfunkční (Dítě postrádá motorickou koordinaci, v tanci ještě není schopno ovládat všechny své pohyby těla, ani některé z nich kopírovat.),
- funkční (Jedinec se stává aktivním hybatelem, i když koordinace pohybů ještě není dokonalá. Některé pohyby zvládá zatím pouze izolovaně. Jeho tělo reaguje přesněji na jeho záměr.)
- výkonná (Dítě do pohybu, zapojuje ohyby, jež zvládal pouze izolovaně. Jeho pohyby jsou reflexivnější, autonomnější a pohyb je zvládnut v mnoha kontextech.)
- zdatný výkon (Tanec je již projevem značné koordinace a práce jemné motoriky. Zvládá řízený způsob tance i kreativní improvizovaný pohyb.)
- sofistikovaný (Tančící záměry bez obtíží ihned přenáší do pohybu, pracuje s rovnováhou, svalovou koordinací. Umožňuje komplexní pohyb i jemné motorické nuance. Skoky, doskoky, otočky. Je vidět rytmická přesnost.)

Tyto fáze jsou pro orientační pro pedagoga nikoliv pro klasifikování a škatulkování dětí. Ač budeme pracovat se všemi dětmi stejně, díky jejich individuálním možnostem a dispozicím se bude každé posouvat v těchto fázích jinak.

2.5 Činitelé ovlivňující tanečně-pohybovou výchovu

Tanečně-pohybovou výchovu ovlivňuje mnoho činitelů. Od individuálního rozpoložení jednotlivce, věkových možností až po prostorové taneční možnosti. Avšak mezi nejdůležitější z nich patří osobnost pedagoga a prostředí mateřské školy a její klima. Tyto dva činitelé mohou velmi vlivně zasahovat do dalších faktorů, které jsou od nich odvislé.

2.5.1 Osobnost pedagoga

Pedagog v mateřské škole by měl být odborníkem ve svém oboru. Jeho odborné znalosti a dovednosti zaštiťuje jeho vzdělání, které je dané zákonem č. 563/2004 Sb., o pedagogických pracovnících a o změně některých zákonů. Dále by se však

měl vzdělávat za podpory vedení mateřské školy na nejrůznějších odborných kurzech a školeních. Avšak sama odbornost nezajišťuje kvality pro jeho práci s dětmi. Kromě pozitivního vztahu k dětem, který je zajisté předpokladem, pro práci učitele mateřské školy, sem spadají i další kompetence. Osobně se přikláním k dělení autorů Piťha, Helus (1994), kteří kompetence popisují jako způsobilosti:

- **způsobilost zrcadlit svou osobnost na děti** (Záměrným i nezáměrným jednáním pedagog utváří dětskou osobnost, představuje jim morální hodnoty, postoje k životu, utváří klima třída aj. Kromě toho co autoři píší, však zasahuje i do tanečně-pohybové výchovy. Je tedy sám kreativní, nebojí se improvizace, tance s dětmi. Umí být spontánní, otevřít svou mysl i duši pohybu, nebát se chyb apod.)
- **způsobilost účinné motivace na děti** (Jak bychom přečetli v mnoha knihách, vždy je nutné vzbudit v dětech zájem. To samé platí i pro pohybové aktivity. Mnoho dětí v předškolním věku reaguje spontánně a aktivně. Setkáme se leckdy i s pravým opakem. Zde pedagog využívá znalosti dětí, vlastní aktivity a případné uzpůsobení činnosti.)
- **způsobilost objasňovat příčiny a souvislosti nekázně a zároveň je řešit** (Ač se může tento bod zdát méně podstatným pro tanečně-pohybovou výchovu, není tomu tak. I v tanci a pohybu se můžeme setkat s nevhodným chováním. Může to být výsměch, nevhodné vstupování do tance jiných i nevhodné vlastní vyjadřování. Zde pedagog musí umět usoudit, zda situaci řešit kolektivně či individuálně a jakým způsobem.)
- **způsobilost práce s rozdílnými dětmi** (Práce s rozdílnými dětmi je v tanečně-pohybové výchově tak jako v jiných složkách. Každé dítě má jinou motoriku a lokomoci, prožívání, vnímání atd. Podle toho pedagog k dětem přistupuje a neměl by za to děti kritizovat.)
- **způsobilost uplatňovat vzhledem k dětem orientující a rozvíjející způsoby jejich hodnocení** (Osobně si myslím, že nejen v tanci, ale celkově ve výchovně-vzdělávacím procesu, by se pedagog měl řídit v hodnocení pravidly respektující výchovy. Vhodné je zvolit popisný jazyk, jako: „Viděla jsem rozmanitou práci rukou.“, „Cítila jsem z tebe silnou energii, když

hudba gradovala.“ aj. Vkládat osobní prožitky: „Mě se opravdu líbilo, že jste začali spolupracovat.“. A případné poznámky konkrétně pojmenovat: „Příště zkus jen myslet, aby ses narovnal a bude to působit více elegantně.“, „Když s tebou někdo nechce navázat spolupráci, zkus si užít svůj tanec. I když při spolupráci vznikají mnohdy krásné nové nápady.“.)

- **způsobilost k spoluutváření jednoty a spolupráce mezi kolegy a též k ujednocování svých aktivit s ohledem k integrujícím pedagogickým cílům** (Spolupráce v týmu nejen, že usnadňuje práci pedagogům, ale pomáhá utvářet klima třídy. Nemělo by docházet k poznámkám: „Tančete si s paní učitelkou X, já vám hudbu pouštět nebudu.“ apod. Pokud pedagog neví jako tanečně-pohybovou výchovu uchopit, je nejjednodušší vzájemná konzultace, hospitace aj. K tomu však musí být nakloněny obě strany a možnosti spolupráce a vzájemného učení být otevřeny.)
- **způsobilost vycházet s rodiči** (Ač tento bod je obecný pro celkový chod mateřské školy, opět nám zasahuje do školního klimatu. Proto je důležitá komunikace s rodiči, spolupráce na společných aktivitách, ale i určitý respekt k rodině. Sama během své práce pozoruji, jak je tento faktor důležitý a jak mnohé ulehčuje i při spolupráci mimo pracovní dobu mateřské školy. Rodiče mají zájem o podklady, rádi poskytnou zpětnou vazbu a s dětmi zkouší aktivity i mimo školu.)

2.5.2 Mateřská škola a její klima

Mateřská škola by měla mít dostatek pomůcek pro rozmanitou práci s dětmi. Pro tanečně-pohybovou výchovu je možné, aby pedagog vytvářel vlastní pomůcky pro hudební doprovod i tanec. Na doprovod kromě Orffových nástrojů a hudby, můžeme využívat alternativ jako: igelitové pytlíky, PET lahve s vodou, dózy plněné strouhankou či rýží aj. K tanci můžeme využívat látek, stužek, lana, přírodnin apod. V tomto tvoření se odráží kreativnost pedagoga.

Kromě materiálního vybavení, které také na klima působí, však mnohem více řešíme klima sociální. To je ovlivňováno mnoha činiteli. Kromě již výše zmíněného pedagoga sem patří každé dítě i jeho rodina a celý kolektiv mateřské školy. Proto

by pedagog měl navázat dobré vztahy s rodinou, aby dítě cítilo z rodičů náklonost ke škole. Vhodné jsou společné akce s rodiči a vzájemné konzultace. Dále by měl pedagog sledovat vztahy ve třídě a díky svým kompetencím, by je měl vést k harmonii. Kolektiv dětí by se měl umět respektovat, kooperovat a podporovat se navzájem. To by mělo platit i v celém pracovním kolektivu od ředitelky, učitelek po uklízečku. Děti by z pracovníků měly cítit klid a jistotu, jelikož jak už jsme zmiňovali, jsou naším odrazem.

3 Pohybový vývoj dítěte do předškolního věku

S pohybovým vývojem úzce souvisí podle Měkoty (2007) pojem motorické schopnosti. Jedná se o schopnosti, které nám umožňují vykonávat pohybovou činnost a zajišťují maximální plnění dle individuálních a věkových možností jedince. Tyto vlohy jsou geneticky podmíněny, avšak vše podmiňují i získané životní zkušenosti. Typický vývoj těchto pohybových možností se obecně vymezuje tzv. mezníky vývoje. Ty jsou obecně určeny a označují základní předěly ve všech oblastech vývoje, tedy i pohybové sféře. Aby dítě k těmto předělům došlo, probíhá u něho zrání. Příkladem může být dostatečné získání svalové síly a koordinace pro chůzi dítěte. To vše však může být podmíněno oblastí tělesnou, kognitivní, sociální, jazykovou, osobnostní i percepční. Zde se odráží rodinné zázemí, práce pedagoga a celková podpora dítěte.

3.1 Novorozenec

Pohybové schopnosti dítěte v tomto věku jsou čistě reflexního rázu. Jejich účel je čistě ochranný a určen pro přežití, Mezi ně uvádí Allen a Marotz (2002): sání, polykání, zvracení, zívání, kašláni, mrkání a vylučování. Během prvního měsíce nad těmito reflexy získává dítě postupnou kontrolu. Díky vyžívání centrální nervové soustavy se z nich postupně stávají reflexy řízené, které postupem času mizí. Během prvního měsíce života také pozoruje uchopovací reflex a tzv. Moroův reflex, kdy dítě rozhodí paže od těla a poté je za pokrčení nohou rychle vrací zpět. Tento reflex se spouští při nečekaném doteku, prudkém pohybu podloženého dítěte či náhlém zvuku.

3.2 Kojenec

Zde se začíná vytrácet automatický uchopovací reflex a střídá ho úmyslné chycení, avšak zprvu není mnohdy dostatečná síla pro udržení předmětu. Přichází i klíšť'ový úchop dvěma prsty. Vývoj svalů probíhá stejně u obou pohlaví, stejně jako svalové napětí. První pokusy jsou neobratné a trhavé. Dítě nad nimi získává postupnou kontrolu. Začíná zvedání hlavy v lehu na břicho, zdvih celého trupu pomocí paží. Další fází je přisunutí kolen pod tělo. Převažuje aktivita horních končetiny, jako

mávání, tleskání atd. Dochází k sedu, kde je zprvu nutná opora zad a hlavy, až po samostatné zvládnutí.

3.3 Batole

Batolecí věk můžeme rozdělit do dvou období (Allen, Marotz, 2002), kdy první je od dvanáctého do dvacátého čtvrtého měsíce a poté od druhého do třetího roku. Celkově je však tento věk obdobím zvědavosti, energetičnosti a objevování.

3.3.1 12. – 24. měsíc

Lezení začíná být obratnější a rychlejší, přidává se k tomu široký stoj rozkročný a zvládá ho i bez pomoci. Na konci období přichází zvládnutí samostatné chůze, ovšem nastávají obtíže s obcházením překážek. Začíná čmárání barvami a tužkou za pohybu celé paže. Rádo se samo obsluhuje při stravování, i když obvykle stravu rozbryndá či pití rozlije. V oblíbě mají rytmická říkadla a písně od druhých osob.

3.3.2 2-3 roky

V chůzi dítě zvládá došlap na patu a poté na špičku. Dokáže se vyhnout překážce stojící v cestě. Získává jistotu v běhu a méně padá. Bez pomoci jde do schodů prozatím bez střídání nohou a ke konci období je již při chůzi mění. Zvládá skoky, poskoky a udrží na okamžik rovnováhu u stoje na jedné noze. Začíná házet vrchem, avšak bez přesného zaměření. Udrží v rukách hrnek, začíná rozepínat zipy, rozdělávat knoflíky. Při malování se z dlaňového úchopu přechází na špetkový s využitím prostředníku, ukazováčku a palce. Baví ho přelévání vody či přesýpání písku. Rádo si staví z kostek o menším počtu, manipuluje s plastelínou. Zvládá základní hygienu, co se týče mytí a otírání rukou. Také se v tomto období dle Freuda nachází v tzv. análním období, kdy už dochází k zadržování a vypuzování exkrementů. Samo recituje lehčích básničky a prozpěvuje známé písně, ač občas popleteně.

3.4 Čtyřleté dítě

V tomto věku ovládá chůzi podle čáry na zemi, skáče po jedné noze, šplhá po průlezkách, leze po stromech či žebříku. Přichází střídání nohou do schodů i z nich.

Plynule se rozbíhá, zastavuje i překonává překážky. Při přeskakování překážek dopadá na obě nohy. Staví z kostek většího počtu, z plastelíny tvaruje reálné objekty, jistě drží tužku Dle Langmeiera a Krejčířové (1998) je malba či kresba záměrná a realističtější.

3.5 Pětileté dítě

Bez jakékoliv pomoci zvládá schody, umí chodit pozpátku. Při správné dopomoci a nácvičku se může naučit kotrmelec. Bez pokrčení v kolenou se dotkne prstů u nohou, přejde přes kladinu, za střídání noh skáče přes švihadlo. Zvládá chytit míč ze vzdálenosti zhruba metr od sebe, vydrží v rovnováze u stoje na jedné noze. Z kostek skládá 3D modely, obkresluje rádo některé tvary či písmena. Už je zřejmá dominantní ruka. Stříhá podle čáry, i když nepřesně. Samo vymýšlí říkadla a vtipy.

3.6 Šestileté dítě

V tomto věku se zvyšuje svalová síla, především u chlapců. Jemná i hrubá motorika působí harmoničtěji. Pohyby jsou méně zbrklé, ovšem určitá neobratnost přetrvává. Pohyb dítě přímo vyžaduje, vidět to můžeme v jeho spontánních denních činnostech. Nejčastější je běh, skákání, šplh až po házení. Typická je neustálá aktivnost, ač se dítě snaží sedět v klidu, mnohdy to nezvládá. Zlepšena je i koordinace ruky s okem. Objevují se aktivity jako jízda na kole, plavání, lyžování aj. Skládá papír a vystřihuje z něho, obkresluje různé předměty nebo vlastní ruce. Zvládá vymyslet jednoduché rýmy.

3.7 Shrnutí

Celkově se můžeme inspirovat mezníky různých autorů, avšak vždy nesmíme zapomínat na další okolní vlivy působící na dítě. Pedagog by především měl znát zázemí rodiny a její podnětnost. S tím souvisí možnost rozvoje dítěte i omezenost jeho schopností a dovedností. V dnešní době se objevuje mnoho logopedických vad, které s sebou nesou i motorickou neobratnost. Tím docházíme k tomu, že odlišné oblasti vývoje jsou vzájemně propojeny a ovlivňují se. Z vlastní zkušenosti mohu říci, že toto propojení ve většině případů platí a v praxi se potvrzuje.

4 Tanečně-pohybová výchova a její ukotvení v Rámcovém vzdělávacím programu pro předškolní vzdělávání

Mezi kurikulární dokumenty na státní úrovni řadíme Národní program vzdělávání a Rámcový vzdělávací program. Národní vzdělávací program vymezuje vzdělávání obecně a pro jednotlivé typy vzdělávání jsou vytvořeny jednotlivé RVP. Pro pedagogy je především podstatný Rámcový vzdělávací program pro předškolní vzdělávání. V tomto dokumentu jsou vytyčeny hlavní podmínky a požadavky pro práci a výsledky v předškolních zařízeních. Tento dokument je platný od roku 2001 a již prošel mnohými změnami.

Hlavním cílem RVP PV by měl být celistvý rozvoj osobnosti dítěte, od tělesné zdatnosti, zdraví, morálních hodnot až k chápání okolního světa. Jak tento dokument poukazuje, mělo by se k cílům docházet různými metodami a formami. Vhodné je využívat prožitkového učení a kooperativních aktivit, což lze využívat také při hudebně-pohybových aktivitách. Tanec se prolíná i do všech kompetencí uvedených v RVP PV (RVP PV, str. 11):

- kompetence k učení,
- kompetence k řešení problémů,
- kompetence komunikativní,
- kompetence sociální a personální,
- kompetence činnostní a občanské.

4.1 Promítnutí tanečně-pohybové výchovy ve vzdělávacím obsahu

Vzdělávací obsah je prostředek, jímž se plní vzdělávací cíle dané v RVP PV. V tomto dokumentu je rozdělen na 5 oblastí, které se v činnostech vzájemně prolínají (RVP PV, str. 14):

- Dítě a jeho tělo
- Dítě a jeho psychika

- Dítě a ten druhý
- Dítě a společnost
- Dítě a svět.

V každé z těchto kapitol najdeme dílčí cíle, vzdělávací nabídku a očekávané výstupy. Vzdělávací nabídkou, kterou si pedagog konkrétně vytváří dle vlastního uvážení, se dochází k cílům, tedy očekávaným výstupům. Tanečně-pohybovou výchovu můžeme zařadit do všech pěti oblastí a různorodě s ní pracovat.

4.1.1 Dítě a jeho tělo

První oblast se zaměřuje na práci s tělem, jeho poznáním a zlepšováním tělesné zdatnosti. Dochází k rozvíjení hrubé i jemné motoriky, pohybových i manipulačních dovedností. Ve vzdělávací nabídce ve vztahu k našemu tématu nalezneme aktivity jako (RVP PV, str. 15-16):

- lokomoční (chůze, běh...) i nelokomoční (změny poloh) pohybové dovednosti,
- manipulační činnosti a práce s předměty,
- zdravotně zaměřené aktivity (relaxační, uvolňovací...),
- hudební a hudebně pohybové činnosti a hry,
- relaxační a odpočinkové činnosti,
- poznávání našeho těla a jeho částí.

4.1.2 Dítě a jeho psychika

Druhá oblast se zabývá psychickou zdatností a odolností, duševní pohodou, rozvoj poznávacích procesů citů, vůle, sebepojetí, sebevyjádření a kreativity. Vzhledem k tanečně-pohybové výchově lze využít aktivit jako (RVP PV, str. 17-22):

- hry různých zaměření podporující tvořivost, představivost a fantazii,
- hry a úkony na procvičení prostorové orientace,
- aktivity na podporu samostatného vystupování, vyjadřování, rozhodování a sebehodnocení,
- dramatické činnosti a mimické vyjadřování,

- aktivity vedoucí k identifikaci sebe sama a k odlišení od ostatních.

4.1.3 Dítě a ten druhý

Jedná se o oblast, jež rozvíjí interpersonální vnímání a cítění. Napomáhá rozvíjet díky pedagogovi vztahy mezi dětmi či dospělými lidmi, kultivovat a obohacovat jejich vzájemnou komunikaci a vést je k pohodě. Činnosti, které bychom mohli vybrat pro naše témata jsou (RVP PV, str.23):

- hraní rolí, hudební a hudebně pohybové hry,
- společné aktivity nejrůznějšího zaměření, sdílení a naslouchání druhému,
- činnosti podporující sblížení dětí,
- hry a činnosti, které vedou děti k ohleduplnosti k druhému, pomoci mu,
- činnosti podporující uvědomění si vztahů mezi lidmi.

4.1.4 Dítě a společnost

Čtvrtá oblast rozvíjí sociálně-kulturní vnímání. Pedagog pomáhá dítě uvádět do společnosti ostatních lidí, seznamuje ho s jejími pravidly, se světem kultury a umění. Učí ho aktivně se začlenit a vyvářet pohodové společenské prostředí. Aktivity spadající do této oblasti jsou (RVP PV, str. 25-26):

- různorodé společné hry a aktivity ve skupině,
- činnosti hudebně pohybové, dramatické apod. podněcující nápaditost a tvořivost každého dítěte, estetické vnímání i vyjadřování,
- setkávání se s uměním mimo mateřskou školu, návštěvy kulturních a uměleckých míst,
- činnosti přibližující dítěti pravidla vzájemného styku a morální hodnoty,
- aktivity přibližující dítěti svět kultury a umění, čímž mu umožňují poznat rozmanitost kultur.

4.1.5 Dítě a svět

Poslední oblast je zaměřena na environmentální vnímání. Vytváříme povědomí o světě okolo nás, dění v něm a našem vlivu na životním prostředí. Vedeme

k zodpovědnému postoji a vytvoření základních postojů. Zařazujeme činnosti (RVP PV, str. 27-28):

- poznávání jiných kultur,
- vytváření základního povědomí o širším přírodním, kulturním i technickém prostředí a z jejich rozmanitosti
- rozvoj schopnosti přizpůsobovat se podmínkám prostředí a jeho změnám.

5 Tvořivost

Definici tvořivosti najdeme opět nespočet. Já osobně bych využila slov paní Königové (2007), že se jedná o nejvlastnější projev života. Neboť tvořivost je kreativita každého z nás. Při ní by měly vznikat neopakovatelné a nové nápady. Nutné je však zapojení vlastní fantazie a trocha odpoutání od reality, aby vzniklo něco neobvyklého. Jak říká Robinson (2015) tvořivost čerpá z mnoha sil, které máme díky tomu, že jsme lidé. Je možná ve všech oblastech: vědy, umění, matematiky, technologie, podnikání, učení aj. Každý může být kreativnější v jiné oblasti díky své individualitě. Ale k jakékoliv kreativitě nás vede aktivnost a touha vyzkoušet nové.

Tvořivost lze rozvíjet stejně, jako myšlení, paměť, řeč a další složky osobnosti. Důležitá zde je však odvaha zkoušet a pracovat na sobě. Pro vlastní tvořivost, ale i tvořivost druhých je zapotřebí vzájemného naslouchání a pochopení. Bez toho pro ni nevytváříme dobré podmínky. Kreativita čerpá z mnoha sil, které máme všichni díky tomu, že jsme lidé.

5.1 Rozvoj tvořivosti u dětí

U dětí ji pěstujeme nejen v taneční výchově, ale při celkové práci. Důležitá je pro ni naše podpora a naslouchání. V tanci díky tvořivosti vznikají nové pohyby, spolupráce a neopakovatelné momenty. To vše je důležité ocenit, i když to není vždy dokonalé.

Kromě tvořivosti v pohybu, můžeme dále navazovat na kreativní myšlení při tanci. Například zvolíme téma tance podzim. Ale to pro nás není dosti kreativní název. Proto můžeme s dětmi nejdříve začít brainstormingem v chrlení nápadů na téma podzim. Poté si říci, co v našem tanci děti viděly a vymyslet tak neobvyklý název, jako například „Duše listí ve větru“.

Kromě tance dále můžeme zapojit výtvarnou složku. Děti si nejprve mohou tanečně ztvárnit hudební námět za pomoci improvizace, poté vymyslíme název a na závěr můžeme využít výtvarný projev. Pustíme hudbu a děti mohou kreslit, co z hudby cítí nebo co cítily při tanci. Nemusí se jednat o konkrétní obrazy, naopak

klidně o tvary, linie, skvrny. Poté může přijít na řadu společné prohlédnutí. Porovnání barev, které děti z hudby cítily, ptát se na výrazné obrazce, co dětem připomínají apod.

Stejně tak se dá tvořivost převést do dramatizace, kde dětem přesně nenalinkujeme scénář. Může se jednat i o taneční dramatizaci, která nám ztvární například děj příběhu. Vhodné je dát dětem čas na domluvení děje a průběhu. Poté přejít bez zkoušení na improvizaci, tak aby byl dán opět prostor pro tvořivost. To samé můžeme využít pro práci s živým obrazem, narativní pantomimou apod.

K tanci můžeme využít i hudební improvizace. Buď může jedna skupina tanečníků reagovat na skupinu hudebníků či naopak. Určená skupina hráčů na nástroje může za pomoci pozorování dotvářet jemný podklad pro taneční dílo. Lze ji však využívat i bez propojení tance.

Pro rozvoj tvořivosti existuje nespočet možností, avšak se nesmíme bát experimentovat a zkoušet nové věci.

6 Náhled z praxe a zkušeností

Mnoho učitelek v praxi využívá pouze klasických pohybových her, které u dětí spíše podporují dodržování pravidel. Tvořivost a vlastní práci mnoho z těchto aktivit však nepodporuje. Čímž se vytrácí vlastní zkušenost a kreativita dětí. V praxi se pedagog obvykle bojí toho, že výstup nevyjde podle představ či se vůbec nezdaří. S tím je zajisté nutné počítat. Děti zprvu nemusí aktivitu pochopit, neumí se uvolnit, mají ostych atd. Důležité je, se nevzdat po prvním neúspěchu, ale zkoušet aktivitu dále. Jít do činností s dětmi a umět se projevit spontánně i jako učitelka.

Mnoho dětí také nezná otevřený prostor pro práci, jelikož je tato činnost s dětmi náročnější nejen pro pedagoga, ale i děti. Otevřený prostor lze označit, jako možnost být sám sebou, ale i čímkoliv chci v daný okamžik být. Neexistují hranice, kromě jedné, neomezovat ostatní a neohrozit je. Je to však tvrdá cesta. Obvykle, pustíte-li hudbu dětem a řeknete: „Zkuste ukázat pohybem, jak cítíte hudbu.“, nezareagují či velmi ztuhle. Jak již bylo zmíněno v předchozích kapitolách, je potřeba začít společně od konkrétních představ a ty postupně opouštět. Co však znamená otevřený prostor pro učitelku. To, že děti namotivuje (příběhem, obrázky aj.) a poté nechá veškerou aktivitu na nich. Nebude jim předcvičovat, ani radit, co a jak musí udělat. Zkrátka jim předá důvěru a stojí vedle pouze jako pomoc, pokud jí děti budou chtít.

Nahlédneme-li však do RVP PV vidíme, že souvislost s tanečně-pohybovou výchovou zde máme a je nedílnou součástí práce všestranné učitelky mateřské školy. Proto si myslím, že by se měla více zařazovat do činností v mateřské škole. Ale zajisté bych se vyhnula činnosti, která ještě dnes v některých mateřských školách probíhá. Tzv. nadřilování tanečního představení pro rodiče v rámci besídky. Určitě tím nepodporujeme kladný vztah dětí k tanci, ani tvořivosti. Kroky jsou většinou striktně dány a učitelky na nich trvají. Není jednoduché malé děti sladit stejně a navíc pod nátlakem stresu se slovy: „No to se teda předvedete před maminkou. To bude ostuda.“ Takto zajisté ne. Stále by se mělo jednat o formu hry, pozitivní zkušenost a prožitkové učení.

7 Cíl, výzkumné otázky a úkoly diplomové práce

7.1 Cíl diplomové práce

Cílem výzkumného šetření bylo zkoumat přínos taneční a pohybové výchovy u dětí předškolního věku při rozdílném působení učitele a vytvořit metodický zásobník aktivit pro taneční a pohybovou výchovu v předškolním vzdělávání. Aktivity z toho zásobníku byly zkoušeny v průběhu práce s dětmi v mateřské škole.

Dále byly zvoleny další dílčí cíle:

- pozorování dětí při aktivitách a následná reflexe aktivity,
- porovnání testu tvořivosti učitelek, využívající odlišné formy práce.

7.2 Výzkumné otázky

Pro vyhodnocení vlivu tanečně-pohybové výchovy v předškolním věku na tvořivost dětí a tanečního zásobníku byly kladeny tyto otázky:

- VO1: Má zařazení tanečně-pohybové výchovy větší vliv na tvořivost dětí?
- VO2: Budou aktivity uskutečnitelné v praxi?

7.3 Úkoly pro zpracování diplomové práce

Pro dosažení cíle práce byly stanoveny následující úkoly:

- prostudování odborné literatury,
- vytvoření zásobníku aktivit pro děti předškolního věku.
- ověření aktivit v praxi, v běžné mateřské škole,
- vypracování testu tvořivosti před prací s tanečně-pohybovou výchovou a po ní,
- zpracování a vyhodnocení získaných údajů.

8 Metodologie práce

Hlavním cílem diplomové práce bylo zjistit vliv tanečně-pohybové výchovy na tvořivost dětí. K tomu jsem využila metodologii Torranceho testu tvořivosti. Při výzkumném šetření byly nejprve provedeny testy tvořivosti u obou učitelek mateřských škol jako vzorek pro předvýzkum. Poté proběhly první testy u dětí. V každé mateřské škole bylo vybráno 13 dětí na vypracování testu tvořivosti. Tyto testy byly zopakovány po 3 měsících a 14 dnech. Ve skupině, jež pracovala s tanečně-pohybovou výchovou, se využívalo aktivit ze zásobníku DP a tanečních videí. Zásobník tanečních aktivit byl vytvořen na základě respektování vývojových stádií dětí a aktivity byly v souladu s RVP PV a ŠVP dané mateřské školy. Tanečně-pohybové aktivity byly vytvořeny pro děti ve věku od čtyř do šesti let.

Výsledky testů dětí jsou anonymní, uváděno je pouze pohlaví a věk v době vypracování testu. Závěry šetření jsou zaznamenány v tabulkách (viz přílohy) a pro možné porovnání jsou vytvořeny i názorné grafy. V testu se pozorují čtyři základní složky, které se pak vyhodnocují na steny, jež jsou v příručce dány tabulkou.

8.1 Složky tvořivosti v Torranceho testu

Torranceho test zkoumá čtyři základní složky tvořivosti, které se vždy zaměřují na jiný úhel pohledu u tvorby jedince.

8.1.1 Originalita

Hodnotí pojmenování obrázku a jeho nápaditost. V první úloze je hodnoceno škálou 0-3 body. 0 bodů představuje jednoslovný opisný název (Hlava, Kytka...). 1 bod se dává za konkrétní víceslovný popis (Smějící se princezna, Dívka s květinou...). 2 body se přiřazují k fantazijním či tvořivým opisným názvům, jež přesahují konkrétno, které vidíme (Létající balónky sestřičky Aničky, Smrk s šiškami nedaleko naší zahrady...). 3 body patří abstraktním názvům, které přesahují kresbu, nebo dokonce vypráví příběh (Zapomenutá země duhové víly, Duše moře a život ryb...).

Druhá úloha má seznam odpovědí, které jsou rozčleněny opět do škály 0-3 body dle frekvence výskytu jednotlivých odpovědí. Neobjevuje-li se odpověď v příručce, jedná se o odpověď s výskytem méně než 1% a je tedy považována za originální.

Třetí úloha má stejně jako druhá své vlastní bodové hodnocení od 0 do 3 bodů. Kromě toho, se zde však připisují body za propojení více kruhů, díky čemuž vzniká originálnější kresba.

8.1.2 Elaborace

Jedná se o bodování každého detailu v kresbě. Pokud se však znak opakuje, započítává se pouze jednou (například: čáry jako vlasy). Bod navíc se dává za:

- stínování,
- vybarvení,
- detail,
- obměnu (3D obrázek, perspektiva...).

S elaborací se setkáváme pouze u úloh 1 a 2.

8.1.3 Fluence

Jedná se o pojmenování obrázku, které dítě vytvořilo. Zapisuje se pouze u úloh číslo 2 a 3. V úloze 2 je maximální počet deset, dle počtu obrázků, jimž mají děti vymyslet název. V úloze 3 však není počet přesně dán. Záleží na využití kruhů pro kresbu a jejich názvy. Také se však zde zohledňuje využití kruhu. Pokud dítě maluje pouze do kruhu a nazvalo kruh „Květina“, je odpověď neplatná, tudíž se nezapočítává. Zohledňuje se jen smysluplné využití z vnější strany kruhu, s výjimkou věcí, jež tvar kruhu mají a jsou uvnitř dokresleny (Hodiny, Mince, Smajlík, Zeměkoule aj.).

8.1.4 Flexibilita

Poslední složkou je flexibilita. Opět se hodnotí pouze u úloh číslo 2 a 3. Jedná se o kategorizaci do různých odvětví, jež jsou v příručce dané. Každá úloha má svou

vlastní škálu pro hodnocení. V úloze číslo 2 je 18 kategorií, zatímco ve 3. úloze jich najdeme 17.

8.2 Předvýzkum

S Torranceho tesem tvořivého myšlení jsem přišla do kontaktu během výzkumné práci s paní PaedDr. Vladimírou Hornáčkou, Ph.D.. Tento výzkum byl zaštiťován pod dohledem psychologa paní doc. PdDr. Jany Marie Havigerové, Ph.D.. V průběhu výzkumu s paní PaedDr. Hornáčkovou, Ph.D. jsem dále spolupracovala s proškolenou kolegyní Bc. Eliškou Fischerovou, která semnou vyhodnocovala i testy v mé diplomové práci. Během výzkumu s paní PaedDr. Hornáčkovou Ph.D. jsem vyhodnotila více než sto testů dětí a učitelek. Díky tomuto výzkumu jsem viděla souvislosti mezi tvořivostí pedagoga a dětí. Pedagogové, jež dosáhli lepších výsledků, měli obvykle i v testech více úspěšné děti. Během testování se také ukázalo, že většina tvořivých pedagogů ve své praxi využívala tvůrčích metod z dramatické výchovy (živý obraz, narativní pantomima, štronzo aj.). Tyto výsledky mě dovedly k tomu, že díky testu by bylo možné posoudit i vliv taneční výchovy na tvořivost dětí předškolního věku.

V předvýzkumu také porovnávám vstupní testy učitelek dětí, jež jsou účastníky mé diplomové práce.

UČ1 je 35 let a délka praxe je 10 let. Jedná se o učitelku z mateřské školy, kde probíhala práce ze zásobníku aktivit a případných dalších tanečních činností. Tato učitelka se snaží zařazovat občasně tanečně-pohybovou výchovu do své pedagogické práce. Také při ní využívá práce formou center aktivit podle Gardnera, kde se snaží přenechávat práci v režii dětí a dávat jim tak osobní prostor pro jejich kreativitu.

UČ2 je 56 let a délka její praxe v mateřské škole je 24 let. Učitelka je z mateřské školy, kde se nepracovalo podle zásobníku aktivit z diplomové práce. Během své práce tanečních aktivit obvykle nevyužívá, jelikož sama neví, jaké aktivity využít, případně jak s nimi pracovat.

V tabulce níže si můžeme povšimnout rozdílů především u originality. Avšak i přes tyto rozdíly nám tabulka pod ní ukazuje, že obě učitelky vychází dle testu

kreativně. To ovšem neznamená, že nemůžeme vidět rozdíly u dětí z jejich mateřských škol. Ty se mohou lišit i dle metod a forem práce, které každá učitelka aktivně využívá v praxi. Pokud bychom vycházely pouze z těchto výsledků, měly by tyto učitelky dle svého potencialu děti kreativně rozvíjet.

Učitelky	1. úloha		2. úloha				3. úloha		
	O	E	FL	FX	O	E	FL	FX	O
UČ1	2	17	10	10	30	80	23	11	63
UČ2	1	23	10	8	16	42	24	10	14

Učitelky	Celkové skóre 1-3. Úlohy								
	FL	sten	FX	Sten	O	sten	E	sten	Nulové odpovědi
UČ1	33	10	21	8	95	10	97	10	0
UČ2	34	10	18	7	31	10	65	10	0

9 Zásobník aktivit

Krátký zásobník aktivit je rozdělen do čtyř kategorií. Některé činnosti se prolínají do více kategorií, ale jsou zařazeny dle jejich hlavních znaků. Každá aktivita obsahuje reflexi činnosti z vlastní práce s dětmi.

9.1 Taneční a pohybové aktivity zaměřené na vnímání rytmu

9.1.1 Padající vločky/kapky deště

Organizace: v herně, tělocvičně či na zahradě

Pomůcky: bubínek

Cíl: rozvíjet vnímání rytmu, ovládání pohybového aparátu, ohleduplnost, tvořivost

Popis: Děti se rozmístí do prostoru a dle bubnování učitelky se pohybují do rytmu a snaží se zapojit do tance ruce. Mohou jimi naznačovat padající vločky/kapky za pomoci prstů, využít celé paže jako naznačení větru apod.

Reflexe činnosti: Činnost začínala v sedu, kde děti měly zavřít oči a představit si, že jsou vločka, do které fouká vítr jako bubínek. Dle toho jak učitelka bubnovala, vítr zesiloval. Když měly pocit, že je vítr silný, mohly se i jako vločka vznést (již s otevřenými očima) a popoletět dále. Děti začínaly opravdu decentními pohyby a činnost zvládly. Byla zkoušena i obměna s tím, že bubnovalo některé z dětí.

9.1.2 Pohádkové tančení (příklad Bouda budka)

Organizace: v herně, tělocvičně

Pomůcky: klavír nebo přehrávač

Cíl: rozvíjet vnímání rytmu, ovládání pohybového aparátu, smysly, kooperaci, posilování prosociálního chování

Popis: Děti utvoří početné skupinky dle dané pohádky. Rozdělí si role a připraví prostor. Učitelka začne hrát na klavír či pustí na přehrávači hudbu, podle níž děti pracují. Pro každou postavu či důležitý moment učitel vytvoří různé hudební figury a děti dle nich pracují. Učitelka vždy hudební figuru pojmenuje podle postavy,

která přichází na scénu. První nácvik je tedy s pojmenováním a podruhé děti zkouší samostatnou improvizaci. Například v pohádce Bouda budce můžeme rozdělit rytmy takto: žába – staccatový rytmus,

: myš – rychlý tichý rytmus na 2 doby,

: zajíc – rychlý rytmus na 3 doby,

: vlk – plynulý rytmus na 3 doby v nižší poloze,

: liška – střední poloha plynulý táhlý rytmus,

: medvěd – hluboký pomalý rytmus apod.

Reflexe činnosti:

1, Bouda budka byla hrána s malými dětmi ve věku 2,5-4. Učitelka vstupovala jako vypravěč k hudbě: „Jednoho dne šla po lese myška.“ – hudba k myšce – „Ta objevila budku a podívala se, zda v ní někdo nepřebývá“ atd. Aktivita se dětem zdařila a děti, které nechtěly vystupovat jednotlivě, utvořily dvojice, v nichž zvíře ztvárňovaly.

2, S dětmi předškolního věku byl námět zpracován na téma pohádky O Smolíčkovi. Děti byly rozděleny do skupin po 5, s postavami: Smolíček, jelen a 3 jezinky. Aktivita byla s improvizovanou hrou jednoduchých rozkladů či akordů na klavír. Bylo zdůrazněno, že každá skupinka hraje dle sebe a tak se může stát, že pohádky budou různě dlouhé. Děti reagovaly spontánně a samy chtěly vyzkoušet změnu rolí. Díky velkému zájmu se aktivita ukazovala i jako divadlo, kdy jedna skupina ztvárňovala děj, a ostatní děti představovaly diváky.

9.1.3 Taneční folklór

Organizace: v herně, v tělocvičně

Pomůcky: klavír/přehrávač s CD

Cíl: rozvíjet vnímání rytmu, ovládání pohybového aparátu, tvořivost, vyjádřit své pocity a dojmy pohybem, pozornost a paměť

Popis: Děti se s učitelkou naučí několik jednoduchých tanečních figur na jednotlivé hudební moduly. Učitelka poté hraje na klavír či nahrané modely pouští na

přehrávači a děti se snaží správně reagovat na hudbu. Zprvu dáme například 3 figury a každý den přidáváme další.

Reflexe činnosti:

1, Aktivita byla vyzkoušena na modely zvířat z pohádky na Boudu budku u malých dětí 2,5-4 leté. Nejprve se postupně společně zkoušely modely zvířat, poté učitelka hrála a modely různě za sebou. Děti měly reagovat na hrané modely, tancem daného zvířete. Činnost byla rozdělena na 2 dny po 3 modelech.

- myš – rychlá hra tónů s rekapitulací (c3, d3, e3, f3, e3, d3, c3),
- žába – střídání dlouhých tónů (C a c1),
- zajíček – akord C, kde hrál jednou tón C a poté dvakrát naráz E a G,
- liška – hra tónů s rekapitulací (c1,e1, g1, c2, g1, e1),
- vlk – rozložený akord C s rekapitulací (C, E, G),
- medvěd – střídání tónů c a C.

2, Rozcvička „hudební folklór“, kde se děti naučily 3 základní modely na folklórní písně a poté dle sestříhané hudby a modelů tančily:

- To ta hel'pa – Ruce v bok, krok „pata, špička polčička“ (P noha přednožit lehce vpravo na patě, dále překřížit přes L nohu na špičku. Poté diagonálně na P stranu 2 poskoky s přísunem a výměna nohou.),
- Rež, rež, rež – Ruce v bok, přeskoky na P a L nohu, kde vždy druhou přinožíme pouze s ťuknutím špičky o zem.,
- A ja taka dzivočka – Ruce v bok. P noha přednožit na špičku, přinožit, unožit na špičce, přinožit. Výměna nohou.

Aktivita zprvu dětem připadala snadná, ale při střídání hudby názor změnily. Jednalo se o zábavnou formu rozcvičky, v níž se měly děti zahřát. Aktivita byla opakována v průběhu týdne a děti již pohotověji reagovaly na změny v hudbě.

9.1.4 Ptáci

Organizace: v herně, v tělocvičně

Pomůcky: klavír, lano, píseň Toulaví ptáci (text a hudba: Marie Kružíková)

Cíl: rozvíjet vnímání rytmu, ovládání pohybového aparátu, tvořivost, postřeh, vyjádřit své pocity a dojmy pohybem

Popis: Děti stojí na laně jako ptáci na drátech elektrického vedení. Učitelka hraje písničku různým rytmem a děti při hudbě slétnou z lana a létají po třídě. V případě, kdy učitelka přestává hrát, děti se vrací na lano. Učitelka uzpůsobuje nejen tempo, ale i dynamiku hraní.

Reflexe činnosti: Zprvu byla aktivita hrána pouze na pozornost, kdy ptáci létají a kdy sedí na drátech. Později již měly pohyb uzpůsobit letu ptáků, které si vybraly (vlaštovka-rychlý let, sokol-plachtění a ladné pohyby rukou, vrabec – rychlý let se střídáním poskoků po zemi). Kupodivu děti více zaujala část s vžitím do role ptáka a opravdu si aktivitu užívaly.

9.1.5 Ježibaby

Organizace: v herně, v tělocvičně

Pomůcky: noty na píseň Pět ježibab, molitanové kostky, malé koště z klestí

Cíl: rozvíjet vnímání vlastního těla, ovládání pohybového aparátu, vnímání rytmu tvořivost, postřeh, hbitost

Popis: Děti utvoří hada a začnou se pohybovat do rytmu písně, s tím že první hráč zametá do rytmu. Přední dítě vodí ostatní v hadu mezi branami z kostek a snaží se zároveň dohnat posledního hráče. Přední osoba představuje ježibabu, která hledá děti a chce si někoho upéct v peci. Ježibaba má v ruce košťátko, jakmile se dotkne posledního, předá mu ho. Poslední hráč přejde do čela hada a stává se honící ježibabou on. Hra se opakuje.

Reflexe činnosti: Zprvu byl had pro velké nadšení rozpojován, jelikož první hráč chtěl dohnat posledního díky rychlosti. Proto se aktivita přerušila a bylo vysvětleno, že had musí zůstat v celku a jde o chytré zamotání hada mezi branami, tak aby nemohl poslední již prostor pro útěk. Chvilí trvalo, než děti na tuto vychytávku přišly, ale při opakování se hra stala oblíbenou a děti už uměly plánovat velmi rychle.

9.1.6 Stromy ve větru

Organizace: v herně, v tělocvičně

Pomůcky: igelitové pytlíky

Cíl: rozvíjet vnímání rytmu, ovládnání pohybového aparátu, tvořivost, pozornost, manipulace s předmětem, vyjádřit své pocity a dojmy pohybem

Popis: Učitelka rozdělí děti na dvě skupiny. Jedna je orchestrem a druhá taneční. Děti v orchestru dostanou igelitové pytlíky a s učitelkou na ně budou hrát. Taneční skupina se dle šustění pohybuje jako stromy ve větru. Stojí pevně na místě a pohybují se pouze od pasu nahoru.

Reflexe činnosti: Některé děti měly zprvu potíže s hrou na pytlíky a k tomu se přidaly obtíže s vnímáním tanečnicků. Proto jsme začaly aktivitou, kde všichni dostali pytlík a měly hrát dle pokynů a ukázky učitelky (jemný vánek, vítr, vichr a vichřici). Poté jsme teprve začaly s aktivitou, kde každý tanečník měl zavřít oči a vnímat hru podle svých pocitů. Některé děti měly obtíže s tancem, kdy měly nohy u sebe, proto si daly nohy do stoje mírně rozkročného, jako silné stromy s velkými kořeny.

9.1.7 Taneční honěná

Organizace: v herně, v tělocvičně

Pomůcky: hudba s 2/4 taktem, obruč

Cíl: rozvíjet vnímání rytmu, ovládnání pohybového aparátu, tvořivost, pozornost, kooperace, vyjádřit své pocity a dojmy pohybem

Popis: Děti se rozdělí do dvojic. Dvojice se postaví čelem k sobě a chytí se obouřuč. Určí se dvojice, která má babu a pustí se hudba. Všechny děti se však mohou pohybovat pouze cvalem stranou. Dotkne-li se honící dvojice jiné, předává jí tím babu. Pro předání se mohou děti na malou chvíli rozpojit jednou rukou, aby dosáhly na honěnou dvojici.

Reflexe činnosti: Tato hra byla díky stísněným možnostem školky přesunuta ven, proto bylo nutné vymezit lano taneční prostor, v němž se děti mohly pohybovat.

Také se vzal venkovní malý reproduktor na puštění hudby. Občas bylo těžké pro dvojici zkorigovat vzájemný pohyb ve dvojici i po několika hrách, proto jim bylo řečeno, ať si pomáhají slovně. Cval stranou děti kupodivu vcelku dodržovaly.

9.1.8 Přetékající hrnec/Hrnečku vař

Organizace: v herně, v tělocvičně

Pomůcky: klavír/přehrávač s CD, lano

Cíl: rozvíjet vnímání rytmu, ovládnutí pohybového aparátu, tvořivost, vyjádřit své pocity a dojmy pohybem

Popis: Učitelka hraje na klavír postupně gradující hudbu. Děti leží v kruhu lana jako špagety ve vodě (kaše) a dle rytmu se pohybují jako postupně se vařící špagety ve vodě (kaše). Představují si, jak ve vodě stoupají bublinky varu, které hudba evokuje. V nejméně dynamické fázi poté přetečou přes okraj až z hrnce.

Reflexe činnosti: Aktivita byla hrána na způsob Koblížka, který se pomalu probouzí k životu. Nejprve se mu k životu probouzí prsty na nohou, na rukou, poté celé ruce, hlava atd. Dále se snaží převalit přes okraj mísy z okýnka na zahrádku, poté přes plot až do lesa. Zajímavé bylo sledovat odlišnosti ve vnímání dětí, některé děti se „převalovaly“ přes okraj mísy dlouho, zatímco ostatní se již „kulily“ po zahrádce. Děti se měly schoulit ke kolenům a zkusit se valit jako kobliha.

9.1.9 Meditující Buddhové

Organizace: v herně, v tělocvičně

Pomůcky: relaxační hudba

Cíl: rozvíjet vnímání rytmu, ovládnutí pohybového aparátu, tvořivost, pozornost, vyjádřit své pocity a dojmy pohybem

Popis: Ve třídě hraje relaxační hudba a děti sedí v tureckém sedu. Učitelka vydává určitý zvuk (hlásku), na niž děti vymýšlí pohyb. Například učitelka vydává zvuk: „Mmmmm“. Děti vymyslí, že při tomto zvuku upaží a připaží. Učitelka utváří další zvuk: „Ouuuu“. Na ten děti vymýšlí další pomalý pohyb. Takto vytvoří alespoň 5

pohybů, které si osvojí a učitelka pouze mění zvuky, na něž děti reagují pohyby. Ty by měly být plynulé a pomalé.

Reflexe činnosti: Tuto aktivitu jsem formou ukázky na videonahrávce zaslala rodičům pro práci domů v době COVID 19. Zaslala jsem odkazy na relaxační hudby na Youtube a pět zvuků s pohyby v tureckém sedu, které mají do hudby střídat:

- mmmmm (vzpažit, ruce spojené nad hlavou),
- úúúúúú (předpažení, ruce pokrčené v loktech do pravého úhlu a dlaně spojené před hrudí),
- íííííí (ruce upažit lehce pokrčené v loktech a prsty utvoří špetku),
- ááááá (ruce položené na kolena),
- óóóó (ruce zapažit, položit na zem a zapřít se o ně).

Střídání těchto pohybů bylo zcela na rodičích a měli pohyby provádět pomalu a plynule. Většina z nich mi odeslala kladnou vazbu s tím, že role si role s dítětem i vyměnili. Dítě se tedy stalo předcvičujícím. Někteří tuto aktivitu začali společně v rodině aplikovat v rámci hry několik dní po sobě.

9.1.10 Nemocný tanec

Organizace: v herně, v tělocvičně

Pomůcky: přehrávač s hudbou

Cíl: rozvíjet vnímání rytmu, ovládání pohybového aparátu, tvořivost, pozornost, kooperace, vyjádřit své pocity a dojmy pohybem

Popis: Děti tančí ve dvojicích. Snaží se vnímat rytmus a společně tanec sladit. Poté učitelka určí, jakou část mají dvojice nemocné, například ucho. Dvojice se tedy chytí navzájem za ucho a dále tančí v rytmu hudby. Poté učitelka mění nemoc na lýtka. Dvojice se tedy místo uší chytí navzájem za lýtka a snaží se tančit v rytmu. Pro ztížení může učitelka zvolit dvě místa na chycení, tak aby však bylo možné tančit.

Reflexe činnosti: Tuto aktivitu jsem vyzkoušela také prostřednictvím rodičů v rámci COVID 19. Pro rodiče sice byla komplikovaná v rozdílné výšce s dětmi, ale

dle slov některých o to zábavnější. Volili tedy možnosti tance, tak aby byly schůdné pro všechny (chycení za ucho, loket, koleno, záda). Tanec dle některých reflexí přinesl do pohybu zábavu, ale i pozorování vzájemných rozdílů mezi dítětem a dospělým. Myslím, že v dětském kolektivu by hra měla opět účinek odreagování, pobavení se a vzájemného naslouchání.

9.2 Taneční a pohybové aktivity založené na pantomimě

9.2.1 Posílám ti ...

Organizace: v herně, v tělocvičně

Pomůcky: přehrávač s hudbou

Cíl: rozvíjet vnímání rytmu, ovládnutí pohybového aparátu, tvořivost, pozornost, nápodobu, vyjádřit své pocity a dojmy pohybem

Popis: Učitelka kolektiv rozdělí na dvě skupiny. Jedna je pozorovateli a s učitelkou vymyslí jednu vlastnost. Druhá se postaví do řady za sebe zády k učitelce. Učitelka předvede nějakou vlastnost pohybem (lehký, těžký, malý, tlustý aj.) a ukáže ji prvnímu, který před ní stojí. Ten se po prohlédnutí tance postaví k dítěti před ním, zatuká mu na rameno a předvede vlastnost podobně či stejně, tak aby mohl i další vlastnost poznat. Není nutné dodržet stejné pohyby. Tak se pohyb dostává až k poslednímu tanečníkovi, který se snaží o předvedení. Následně řekne, co si myslí, že předváděl. Pozorující buď odpověď potvrdí či vyvrátí. Následně se skupiny vymění.

Reflexe činnosti: Mnou hraná varianta byla zaměřena na pohádky, se kterými se děti v průběhu roku seznámily. Nejdříve jsme si je zopakovaly a vyvěsily obrázky s hlavními postavami. Posílaly se postavy jako: dědeček tahající řepu, jelen ze Smolíčka, liška s Koblížkem na nose, slepička z pohádky „O kohoutkovi a slepičce“, koza a sedm kůzlátek. Pohyby byly zprvu krátké a postupně jsme je dělaly delší. Viděla jsem, jako vhodně zvolenou pomůcku obrázky pohádek, z nichž děti mohly vybírat, jinak by jich bylo nepřehledné množství. Aby hra nebyla dlouhá, rozdělily se děti na 3 skupiny. Jedna vždy hrála a zbylé dvě koukaly. Skupinky, které seděly, se měly domluvit, o jakou pohádku se jedná, čímž se děti také zabavily.

9.2.2 Veselý autobus

Organizace: v herně, v tělocvičně

Pomůcky: židle

Cíl: rozvíjet vnímání vlastního těla, ovládnání pohybového aparátu, tvořivost, nápodobu, vyjádřit své pocity a dojmy pohybem

Popis: Učitelka „řídí“ pantomimicky autobus. Na zastávce vždy nabere jednoho nastupujícího a určí jednoho vystupujícího. Ten kdo nastupuje, má určitou náladu, kterou znázorní pantomimicky pohybem. Ostatní v autobuse jeho náladu sdílí a začnou jí napodobovat po něm. Jakmile autobus zastaví na pokyn řidiče, všichni se uklidní, vystoupí jedna osoba a nastoupí minulý vstupující s jinou náladou, která opět pohltí celý autobus. Tančící mohou stát i sedět dle vlastní volby a možnosti pohybu ukazujícího, tak aby dodržely stanovenou náladu.

Reflexe činnosti: Aktivita děti velmi vtáhla. Během „jízdy“ autobusu se měnila i hudba a děti zvládaly zhruba rozlišovat rytmus i dynamiku hudby. Předvádějící, který měl nápad, se vždy přihlásil, jelikož dvě děti se zapojit nechtěly, byla zvolena varianta dobrovolnosti předvádění.

9.2.3 Běžné aktivity jinak

Organizace: v herně, v tělocvičně

Pomůcky: pomůcky dle typu aktivity, přehrávač

Cíl: rozvíjet vnímání vlastního těla, ovládnání pohybového aparátu, tvořivost, manipulace s předmětem, vyjádřit své pocity a dojmy pohybem

Popis: Děti dostanou věci běžného denního používání. Do pytlíku dáme například hřeben, šátek a brýle. Děti si vylosují předmět a utvoří skupiny se stejným předmětem a vyzkouší jeho klasické i kreativní využití. Poté předmět odloží a daná skupinka jde ukazovat během určeného času běžné použití a vlastní kreativní použití předmětu za pomalé klidné hudby. Ostatní děti jsou diváci a pozorují práci ostatních. Poté mohou hádat neobvyklá využití. Dochází k výměně tanečníků a diváků.

Reflexe činnosti: Běžné použití bylo pro děti lehčí na propojení s vnímáním hudby. Jelikož kreativní způsob využití byl těžší, nejprve jsem jim ukázala vlastní práci s hrnečkem, udělala jsem z něho klobouk, dalekohled, polštář a zkoušela jsem, aby děti hádaly. Poté byla aktivita založena na dobrovolnosti, kdo měl jaký nápad na předvedení. Poté měly všechny děti zkusit tančit najednou., kde se více kreativně projevíly.

9.2.4 Dynamika a rytmus barev

Organizace: v herně, v tělocvičně

Pomůcky: nástroje dřívka, chrastítka, triangler

Cíl: rozvíjet vnímání rytmu, ovládání pohybového aparátu, tvořivost, hru na nástroj, vyjádřit své pocity a dojmy pohybem

Popis: Každé dítě si vybere barvu, která se mu líbí a vyzkouší si zahrát pocit, jaký z ní má. Ostatní děti reagují na hru dítěte pohybem a snaží se ji ztvárnit. Poté děti mohou hádat, jakou barvu si daná osoba vybrala a porovnávat své pocity z ní. Důležité je, že každý může mít jiný projev i emocionální vnímání. Pro někoho může být klidná barva bílá pro jiného černá.

Reflexe činnosti: Každé dítě si nejprve vzalo nástroj a zkusilo zahrát vlastní pocit z barvy. Poté učitelka převzala roly hudebníka a dítě zkusilo znázornit barvu. Jelikož mnoho dětí nezvládalo při prvním pokusu ztvárnit nekonkrétní pohyb, mohly zkusit předvést svým tělem do hudby věci, které jim barvu připomínají. Někdo znázorňoval modrou (vlny vody rukama, rybu plavající ve vodě), zelenou (znázornění trávy, stromů, hrášek), žlutou (slunce, korunku princezny, banán, ptačí zobák), červená (jablíčko, jahody, třešně, beruška), černá (spánek v noci, naštvanost a zlost, čarodějnice), bílá (sněhulák, papír, chytání vloček). Děti, které nevěděly, si došly pro radu k učitelce. Poté jsme společně zkoušely nahrazovat názvy pro tance (tráva – zelený koberec, slunce – teplý míč, voda – vlnění aj.).

9.2.5 Kouzelné nápoje

Organizace: v herně, v tělocvičně

Pomůcky: sklenička s vodou a šťávou, přehrávač s písněmi

Cíl: rozvíjet vnímání vlastního těla, ovládnání pohybového aparátu, tvořivost, improvizaci

Popis: Děti se rozdělí do stejně početných skupin (3-4 děti). Učitelka každé skupině zadá nějakou náladu, ve které budou tančit. Daná skupina se může domluvit na některých pohybech či grimasách, které do tance můžou zapojit. Přijde-li skupina na řadu, napije se „lektvaru“, učitelka pustí hudbu a děti zkouší pohybově reagovat na hudbu a zároveň zůstat v dané náladě. Po dotančení ostatní hádají předvedenou náladu.

Reflexe činnosti: Tato hra proběhla na základě známých pocitů a vlastností (šťěstí, smutek, zlost, naštvanost, zamilovanost, štědrost, přátelství), které děti mohly tanečně ztvárnit i jako děj. K čemuž děti inklinovaly a propojily tak tanec s dramatizací.

9.2.6 Barevné zážitky

Organizace: v herně, v tělocvičně

Pomůcky: různé motivy písní na přehrávači

Cíl: rozvíjet vnímání vlastního těla, ovládnání pohybového aparátu, tvořivost, improvizaci, estetické vnímání

Popis: Děti si vyberou barevný papír ve třídě, na každém je maximální počet dětí, které u barvy mohou sedět. Každé dítě si na barvu vymyslí zážitek z běžného života, který se mu vybaví. Například: modrá – voda, plavání. Každé dítě si zkusí vymyslet svůj zážitek. Pustí se dětem hudba a každý si může vymyslet svůj pohyb. Na závěr se představují jednotlivé barvy a všichni, kteří u dané barvy sedí, se spolu s hudbou každý individuálně snaží znázornit jeho zážitek. Na závěr svůj symbol tance každý představí.

Reflexe činnosti: Nápady některých dětí při této aktivitě byly zajímavé a vedly i ke společné diskuzi. Objevily se nápady jako štípnutí vosou, cukrová vata z pouti, sázení kytek s maminkou, plavání v moři. Nápodoba tance ostatními dětmi nebyla

až tak přesná, ale děti bavila. Poté jsme společně hovořili o zážitcích, které mají děti společné, či jsou výjimečné.

9.2.7 Taneční pexeso

Organizace: v herně, v tělocvičně

Pomůcky: /

Cíl: rozvíjet vnímání rytmu, ovládání pohybového aparátu, tvořivost, pozornost, vyjádřit své pocity a dojmy pohybem

Popis: Pedagog vybere dvě děti, které půjdou hádat pexeso. Ostatní utvoří dvojice a vymyslí si krátký taneční pohyb. Učitelka dětem pomůže, případně zkontroluje pohyby, aby se neopakovaly. Hádač přichází a vybírá vždy dvojice dětí jako u pexesa. Vybraná dvojice předvede svůj pohyb. Je-li odlišný, hádá druhý hráč. Shodují-li se, dvojice patří hráči a hádá dále. Cílem je nasbírat co nejvíce stejných dvojic.

Reflexe činnosti: Při této hře byla nutná kontrola pohybů učitelkou, aby nebyly příliš podobné a tak pro hádače matoucí. Někdy musela i učitelka pomoci s návrhem pohybu či jeho zkrácením. Aktivita děti zaujala a při výměně dvojic se tak setkaly i děti, které spolu nejsou běžně v blízkém kontaktu.

9.2.8 Pavoučí tanec

Organizace: v herně, v tělocvičně

Pomůcky: provázek, přehrávač

Cíl: rozvíjet vnímání rytmu, ovládání pohybového aparátu, tvořivost, pozornost, vyjádřit své pocity a dojmy pohybem

Popis: Učitelka po místnosti či venku mezi stromy natáhne provázek. Pustí hudbu pomalejšího rytmu a děti musí prolézat jako pavouci mezi pavučinami a měly by se jich co nejméně dotýkat. Zároveň se každý snaží pohybovat do rytmu hudby a reagovat na ni.

Reflexe činnosti: Děti nadchla už samotná příprava barevnými bavlnkami mezi stromy. Hudba byla zvolena pomalejšího rytmu tak, aby mohly klidně prolézat těsnějšími prostory. Soustředěnost dětí byla veliká a prolézání využily i bez hudby při volné hře.

9.2.9 Tři v jednom

Organizace: v herně, v tělocvičně

Pomůcky: přehrávač s hudbou

Cíl: rozvíjet vnímání vlastního těla, ovládnutí pohybového aparátu, tvořivost, nápodobu, vyjádřit své pocity a dojmy pohybem

Popis: Děti utvoří trojice a postaví se do trojúhelníku. Učitelka pustí taneční hudbu a ten, který stojí vpředu, vymýšlí tanec, který po něm budou ostatní dva tanečníci opakovat. Až dá učitelka pokyn, otočí se všichni vpravo či vlevo a všichni tančí opět podle předního kamaráda. Všichni se snaží o sladění pohybu, jako by byli věrnou kopií předního dítěte.

Reflexe aktivity: Tato činnost byla zadána do rodin při uzavření MŠ z důvodu COVID 19. Rodiče se měly najít společný čas, pustit si s dětmi oblíbenou píseň a zkusit tančit dle jednoho z nich. První měli zkusit předvádět rodiče a poté předat roli dětem. Ohlasy rodičů byly pozitivní, až na některé výjimky, kteří se báli uvolnit a neměli nápad na jednoduché taneční kroky. Proto jsem poslala v druhém kole pár nápadů na pohyby, případně doporučila, ať zkusí dětem předvést tanec Macarena a děti spontánně vymyslí vlastní kroky. Tato varianta už se ujala více a zpětná vazba měla četnější pozitivní ohlasy.

9.2.10 Pohádkový tanec

Organizace: v herně, v tělocvičně

Pomůcky: noty na píseň Hlava, ramena, kolena palce

Cíl: rozvíjet vnímání vlastního těla, ovládnutí pohybového aparátu, tvořivost, postřeh, paměť, hbitost

Popis: Děti se s učitelkou naučí obdobnou píseň s pohybem na rytmy písně „Hlava, ramena, kolena, palce“, ale na motivy pohádek.

Draci	Ruce vzpažit, klapeme rukama jako pusou draka.
Princezny	Ruce vzpažit na hlavu a ukázat jimi korunku.
Rytíři	Výpad s rukou vpřed jako s mečem.
Koně	Ruce předpažit a děláme, jako když držíme uzdu při jízdě na koni.
Skřítki	Dřep.
Víly	Ruku předpažit, kroužek v zápěstí a mávnutí jako hůlkou.
Babizny	Ruce přepažit a ukazovat, jako když čarujeme.

Reflexe činnosti: Tuto aktivitu dostali rodiče za úkol při situaci COVID 19 spolu s názorným videem. Aktivita dle jejich slov proběhla bez problémů a po návratu do MŠ, jsme si ji společně s dětmi zahrály. Bylo vidět, že až na jednu výjimku tuto aktivitu děti doma opravdu zkoušely.

9.3 Taneční a pohybové aktivity zaměřené na improvizaci + improvizace s předmětem

9.3.1 Kočičí tanec

Organizace: v herně, v tělocvičně

Pomůcky: klavír/přehrávač s nahranou písní, míčky a hraná báseň Zima je tu (Jiří Havel)

Cíl: rozvíjet vnímání rytmu, ovládání pohybového aparátu, tvořivost, manipulace s předmětem, vyjádřit své pocity a dojmy pohybem

Popis: Učitelka hraje píseň evokující kočku, kterou děti znají např.: Hrálo si koťátko. Děti se snaží pantomimicky znázornit kočičí tanec s pomocí míčku jako klubíčka.

Reflexe činnosti: Aktivita proběhla bez obtíží, s tím, že bylo zdůrazněno, že klubíčko, nesmí dětem utéci daleko.

9.3.2 Tanec ohně

Organizace: v herně, v tělocvičně

Pomůcky: šátky (látky), triangel, přehrávač s písní „Relaxační hudba pro příjemný odpočinek“ (dostupné z: <https://www.youtube.com/watch?v=QY4u5FvZrUc>)

Cíl: rozvíjet vnímání rytmu, ovládání pohybového aparátu, tvořivost, manipulace s předmětem, vyjádřit své pocity a dojmy pohybem

Popis: Děti si před aktivitou nabarví bílé látky (šátky) do barev ohně. Učitelka pustí část hudby s praskajícím ohněm na cinknutí vždy „probudí“ oheň a dalším cinknutím ho pomalu „uhasíná“. Aktivita se opakuje a děti reagují na hudbu a zvuk triangu.

Reflexe činnosti: Děti oslovila nejen příprava šátků, ale i aktivita. Utvořily v pěticích kruh a jejich těla tvořila polínka. Postupně na sebe měly děti reagovat a tančit s šátky v rukách jako s plamínky. Poté jsme zkusily variantu se samostatnou prací, která děti nadchla méně.

9.3.3 Padající listí

Organizace: v herně, v tělocvičně

Pomůcky: usušené listy, přehrávač s River Flows in You (CD Yiruma: Piano Music River Flows in You)

Cíl: rozvíjet vnímání rytmu, ovládání pohybového aparátu, tvořivost, sebepojetí manipulace s předmětem, vyjádřit své pocity a dojmy pohybem

Popis: Učitelka pustí na přehrávači píseň a děti se do rytmů snaží napodobit tancem pohyb listu ve větru.

Reflexe činnosti: Činnost byla s dětmi prováděna na představy tance s pírkem. Nejprve zkoušely foukáním udržet pírko ve větru při puštěné hudbě a poté se samy vžít do pírka. Podle toho co viděly, měly reagovat: ulehnout na zem, vzlétnou či se rozletět po prostoru. Děti občas reagovaly podle tanečnicka, který byl vedle nich, proto jsme zkoušeli tanec ve dvojicích, jako dvě pírka ve větru, který děti také oslovil.

9.3.4 Roztančené sochy

Organizace: v herně, v tělocvičně

Pomůcky: různé motivy písní na přehrávači

Cíl: rozvíjet vnímání vlastního těla, ovládnutí pohybového aparátu, tvořivost, vnímání rytmu

Popis: Učitelka nechá děti, aby se rozmístily po místnosti a zůstaly ve štronzu jako sochy. Přijde mezi sochy, prohlíží je a dojde k přehrávači. Nahlas řekne větu: „Dnes budeme mít sochy jako baletky (medvědy, řidiče, kovboje apod.)“. Pustí píseň, která by mohla navozovat atmosféru k tématu. Sochy se s hudbou rozpohybují. Po vypnutí hudby se opět děti zastaví ve štronzu a učitelka mezi nimi prochází. U přehrávače opět vybere téma, na něž děti budou zkoušet tančit a ztvárnit danou věc (postavu).

Reflexe činnosti: Tato taneční hra děti nadchla, akorát byl občas problém naladit je na tvořivou vlnu u již vžitých pohybů (medvěd – kolíbání z jedné nohy na druhou, ptáci – křídla a pouze běhat aj.). Proto jsme vyhlásili nábor do „Kouzelné show“ o neobvyklé vlastní pohyby a vždy bylo vyhlášeno pár dětí, které vymyslely zajímavý pohyb tak, aby každý uspěl alespoň v jedné taneční disciplíně. Úspěšných tanečnicků bylo vždy vyhlášeno více.

9.3.5 Kouzelná kulička

Organizace: v herně, v tělocvičně

Pomůcky: přehrávač s hudbou

Cíl: rozvíjet vnímání rytmu, ovládání pohybového aparátu, tvořivost, pozornost, manipulace s předmětem, vyjádřit své pocity a dojmy pohybem

Popis: Děti se rozdělí na dvě skupiny. Jedna skupina si sedne a druhá jde tančit. Tančící skupina dostane kuličku. Všechny děti mají dlaně v pěst a tančí. Během tance si předávají kuličku, avšak nemusí a mohou pouze mást sedící družstvo. Sedící sledují a má-li někdo pocit, že ví, kdo kuličku má, zvolá: „Stop!“. Učitelka stopne hudbu a všichni tančící se zastaví. Uhodnou-li hádající správně, získávají bod. Není-li to tak, získává bod tancující skupina. Hra pokračuje, dokud některé družstvo nemá určený počet bodů (5,10 apod.).

Reflexe činnosti: Zprvu děti zapomínaly mást tím, že předávají kuličku pouze náznakem a přitom jí neměly. Po několika hrách se však s aktivitou více sžily a hra se jim zalíbila. Další dny jsme jí opakovali i bez hudby při pobytu venku.

9.3.6 Tanec divochů

Organizace: v herně, v tělocvičně

Pomůcky: hudební nástroje, dřevo

Cíl: rozvíjet vnímání rytmu, ovládání pohybového aparátu, tvořivost, pozornost, hra na nástroj, vyjádřit své pocity a dojmy pohybem

Popis: Děti se rozdělí na 2 až 3 skupiny. Učitelka dětem rozdělí rituály, na něž mají děti vymyslet tanec (úroda, déšť, slunce apod.). Děti si mohou vybrat nástroje na hraní a každá skupina vymyslí tanec okolo ohně, který na závěr předvede. Děti nemusí využít nástrojů, mohou použít rytmus známé písně, jež mohou broukat či pouze výkřiky.

Reflexe činnosti: Při seznámení s činností učitelka děti naučila její krátký tanec na přivítání se. Po povídání o dřívějších tradicích se děti rozdělily na 4 skupiny. Každá vymyslela svůj tanec (déšť, úroda, lov, radost). Děti měly čas 10 minut na vymyšlení základních pohybů a určení vůdce, který tančil. Bylo vidět, že pohyby nejsou vždy sladěné, ale aktivita se opravdu vydařila. Při tanci lovu si děti vzaly tyče ze stavebnice, k úrodě tančily s ovocem z dětské kuchyňky. K tanci deště

namalovaly kaluž, okolo níž tančily a při radosti si vzaly příčesky a klobouky z oblečků v MŠ.

9.3.7 Cestovatelé

Organizace: v herně, v tělocvičně

Pomůcky: přehrávač

Cíl: rozvíjet vnímání rytmu, ovládání pohybového aparátu, tvořivost, pozornost, nápodobu, vyjádřit své pocity a dojmy pohybem

Popis: Děti se rozdělí na dvě skupiny. Jedna skupina se rozmístí po třídě jako překážky. Druhá skupina utvoří hada. První vede skupinu přes překážky (obejití, překročení, podlezení) do rytmu hudby. Dítě za ním se snaží napodobit jeho pohyb a stejně tak ostatní za ním. Na pokyn učitelky se mění průvodce skupiny cestovatelů, který má bezpečně skupinu provést. Hra se opakuje a mění se i funkce obou skupin.

Reflexe činnosti: Tato činnost byla jedna z jednodušších a rozhodně bych jí zařadila do lehce zvládnutelných. Byla pro děti spíše odreagováním, i když někteří zkoušeli vymýšlet složitější pohyby.

9.3.8 Balónkový tanec

Organizace: v herně, v tělocvičně

Pomůcky: přehrávač hudby, balónky (míčky, jablka)

Cíl: rozvíjet vnímání rytmu, ovládání pohybového aparátu, tvořivost, pozornost, manipulace s předmětem, kooperace

Popis: Děti utvoří dvojice, v níž dostanou balónek. Ten si dají například mezi břicha. Pustí se hudba a děti musí tančit dle daných rytmů, které se budou měnit tak, aby balónek nespádl na zem. Spadne-li dvojice, vypadne a jde stranou.

Varianty: Obměna s různými předměty a jejich umístěním (jablko mezi čela, míček mezi dlaň).

Reflexe činnosti: Při aktivitě děti zprvu tančily strnule na místě, proto jsme začaly tancem po prostoru, kdy vedl jeden z dvojice pomocí rukou doprava a doleva a propojení s pohyby. Aktivita nebyla vedena jako soutěž až do poslední jedné dvojice. Jelikož některé děti měly větší obtíže. Hra se nakonec i pojala na způsob vracení se.

9.3.9 Tanec na ostrově

Organizace: v herně, v tělocvičně

Pomůcky: noviny, přehrávač s hudbou

Cíl: rozvíjet vnímání rytmu, ovládnání pohybového aparátu, tvořivost, pozornost, kooperace, vyjádřit své pocity a dojmy pohybem

Popis: Děti utvoří trojice, v nichž dostanou kousky novin. Nejprve si z nich trojice vytvoří ostrov, který je poměrně velký. Na ostrově do rytmu hudby tančí dvojice a třetí hlídá ostrov. Na pokyn učitelky odebere hlídač kus novin. Ostrov se tak postupně zmenšuje a hlídač dohlíží na neopuštění tančení plochy ostrova. Ve chvíli, kdy nezvládá trojice tančit na ostrově, sedá si. Čeká se na 3 nejlepší páry tanečnicků, kteří zvládají do rytmu tančit na ostrově. Učitelka zároveň dohlíží na dodržování rytmů tance a to, aby děti pouze strnule nestály. V malém prostoru pak stačí pohupy v kolenou a pohyby horních končetin.

Reflexe činnosti: Aktivita byla zadána rodině při situaci COVID 19, kdy měly rozložit společně noviny a tančit na nich při puštěné hudbě. Postupně měli odebrat listy novin, kdy tančily na stísněném prostoru a zkoušet sladit tanec společně. Někteří rodiče využili tanec s dětmi na zádech či náruči. Aktivita byla dle reflexe relaxační a zábavná.

9.3.10 Zvířecí tanec

Organizace: v herně, v tělocvičně

Pomůcky: relaxační hudba se zvuky ptáků

Cíl: rozvíjet vnímání rytmu, ovládnání pohybového aparátu, tvořivost, pozornost, kooperace, vyjádřit své pocity a dojmy pohybem

Popis: Děti si vyberou obrázek zvířete, které mají pohybem ztvárnit. Nejprve se všichni snaží předvést svůj pohyb jednotlivě v prostoru a na pokyn učitelky se potkají dva různí živočichové, kteří mají navázat kontakt a zkusit společně tančit, avšak bez tělesného kontaktu. Na další pokyn změně dvojici a zkouší navázat tanec jiným kamarádem.

Reflexe činnosti: Aktivita proběhla v rodinách při situaci COVID 19. Úkolem rodičů bylo napsat na lístečky zvířata (slon, opice, labuť, lev, motýl, kočka, rak, ryba) a poté s dítětem každý jedno vylosovat. Do hudby pak měli zkusit každý tančit své zvíře a poté tance propojit. Této aktivity se zúčastnilo osm rodin a viděli aktivitu, jako jednu z těžších. Avšak jejich hodnocení bylo dle zaujetí dětí pozitivní.

9.4 Taneční a pohybové aktivity zaměřené na krokové variace

9.4.1 Zimo, zimo táhni pryč

Organizace: v herně, v tělocvičně

Pomůcky: básnička Zimo, zimo (Jiří Žáček)

Cíl: rozvíjet ovládání pohybového aparátu, nápodoby, vizuomotoriky

Popis: Děti nejprve opakují pouze pohyb a postupně se učíme pohyb s básničkou.

Zimo, zimo,	Dvakrát cval stranou na L stranu.
táhni pryč,	Zadupat na místě 3x.
nebo na tě	Dvakrát cval stranou na P stranu.
vezmu bič.	Poskočný krok na místě 2x.
Odtáhnu tě za pačesy,	Předpažit a střídáním rukou naznačit tahání za vlasy (jako tahání za lano).
za ty hory, za ty lesy.	Zakopávání na místě.
Až se vrátím	Krok v před ruce vzpažit.

nazpátek,	Krok zpět a ruce k tělu.
svleču zimní	Kruh rukama a dřep.
kabátek.	Bouchnout střídáním rukou o zem 3x.

Reflexe činnosti: Aktivita probíhala formou opakování po učitelce vždy po jednom rýmu. Krokovou variaci s nácvičkou básně zvládly děti bez obtíží.

9.4.2 Hlava

Organizace: v herně, v tělocvičně

Pomůcky: kniha Říkejte si semnou – František Hrubín (básnička Hlava) - HRUBÍN, František. (1996). *Říkejte si se mnou*. Praha: Albatros. str. 44

Cíl: rozvíjet vnímání rytmu, ovládnutí pohybového aparátu, tvořivost, nápodoba, kooperace

Popis: Děti se s učitelkou učí postupně básničku s pohybem.

Ouško, ouško, ucho -	Pleskání dvěma prsty o hřbet ruky do rytmu.
pojd' sem neposluch!	Po čtyřech chůze v před .
Vlásky, vlásky, vlas -	Sed na paty. Ruce k sobě a mnutí dlaní do rytmu.
nemáš na ně čas.	Schoulit se ke kolenům a převalení na P stranu.
Čelo, čelo, čílko -	Sed na patách 3x bouchnutí o zem.
šup tam násobilko!	Do dřepu a výskok do stoje.
Nosík, nosík, nos -	Pleskání z boku o stehna do rytmu.

na mrazu je bos.	Tři přeskoky na jednu nohu s druhou nohou přednoženou pokrčmo na špičce.
Oči, oči, očka -	Stoj, ruce v bok - 3x dupnutí na každé slovo.
nejlíp vidí kočka.	Úkrok stranou vpravo, L noha na špičce, P ruka nad oči, „jako vyhlížení do dálky“ a na druhou stranu.
Pusa, zoubky, zub -	Stoj, ruce v bok. Našpulení rtů a 3x „poslání“ pusy s P rukou.
všechno jsi mi slup.	2x cval stranou vlevo s posledním dupnutím přisunu P nohy.

Reflexe činnosti: Aktivita proběhla nácvikem po 1 řádku a postupným propojováním rýmů. Obtíže byly u některých dětí s cviky:

- Úkrok stranou vpravo, L noha na špičce, P ruka nad oči, „jako vyhlížení do dálky“ a na druhou stranu.
- Stoj, ruce v bok. Našpulení rtů a 3x „poslání“ pusy s P rukou. – našpulení pusy u dvou dětí.

9.4.3 Kovář

Organizace: v herně, v tělocvičně

Pomůcky: píseň Já jsem, já jsem kováříček... (Z Lukoviště u Klatov – Tance, písňe a hudba Plzeňského kraje – str. 61)

Cíl: rozvíjet vnímání rytmu, ovládání pohybového aparátu, tvořivost, vyjádřit své pocity a dojmy pohybem, kooperace, paměť

Popis: Děti se naučí krátkou píseň a postupně k ní jednoduchou krokovou variaci ve dvojicích. Děti si dají ruce vzájemně ruce na záda pod lopatky a tančí v tomto postavení celou dobu. Po tlesknutí učitelky si děti vymění partnery. Důležité je děti

postavit jedním směrem a určit, kdo první přednožuje (pokud nám nevychází do dvojic chlapci a dívky). Například chlapci zády k oknu. První přednožují chlapci a následně dívky.

Já jsem, já jsem,	Skočí jeden polkový krok stranou na P stranu a jeden na L stranu.
kovaříček jsem.	Podupy na místě do rytmu.
Kladívko mám za pasem,	Čtyři kroky v kruhu na P stranu.
žádný neví, odkud jsem.	Čtyři kroky v kruhu na L stranu.
Já jsem, já jsem,	Jeden z dvojice přednoží a unoží P nohu. Druhý zanoží a přinoží nohu L nohu. A naopak.
kovaříček jsem.	Podupy na místě do rytmu.

Reflexe činnosti: Pro děti byla aktivita složitější na sladění pohybu ve dvojici. Pro ulehčení měl vždy z dvojice jeden červenou a druhý modrou pentli na ruce. Všichni s modrou pentlí stáli zády ke dveřím a červení čelem. Tím bylo ulehčeno vysvětlování kroků modrých a červených.

9.4.4 Motýlí tanec

Organizace: v herně, v tělocvičně

Pomůcky: klavír/přehrávač s CD, píseň Motýlí valčík

Cíl: rozvíjet vnímání rytmu, ovládání pohybového aparátu, tvořivost, vyjádřit své pocity a dojmy pohybem, kooperace

Popis: Děti utvoří dvojice a učí se společnou choreografii, kterou následně tančí spolu s písni.

Mo - tý - li ve vzdu - chu tré - nu - jí pře - me - ty, a když se
 Sed - nou si na kvě - ty je - nom tak na chví - li, ve - se - le
 Pis - nič - ky mo - tý - lí, vše - lí a čme - lá - čí, pis - nič - ky

u - na - ví, sed - nou si na kvě - ty.
 za - bzu - čí pis - nič - ky mo - tý - lí.
 o svě - tě, kte - rý se o - tá - čí.

Motýli ve vzduchu	Stoj. Upažit a připažit jako křídla motýla.
trénují přemety	Ruce předpažit a točit před tělem, jako když se mele kolo.
a když se unaví.	Ruce k sobě a dát pod hlavu, jako když usínáme.
sednou si na květy.	Ruce stále pod hlavou a pohup v kolenou.
Sednou si na květy,	Krok (čtvrt otočka) a pohupem v kolenou. Ruce v bok.
jenom tak na chvíli.	Krok (čtvrt otočka) a pohupem v kolenou. Ruce v bok.
Vesele zabzučí	Předpažit, dvakrát dirigovat do 3/4taktu.
písničky motýlí.	Předpažit, dvakrát dirigovat do 3/4taktu s uzavřením taktu.

Písničky motýlí,	Pukrle s pohupem v kolenou.
včelí a čmeláci,	Podání kamarádovi naproti P ruky, poté L ruky a uchopení.
Písničky o světě,	Zvednutí spojených rukou na jednu stranu, s podíváním do „okýnka“ a na druhou stranu.
který se otáčí.	Ruce spojeny, zvednuty nad hlavu a protočení obou tanečníků pod rukama s vrácením ro pozice proti sobě.

Reflexe činnosti: Aktivita proběhla s nácvičkou během dvou dnů, kdy se každý den děti naučily jednu sloku s pohybem. Dvojice byla rozdělena na motýly s kloboukem a druzí s papírovými tykadly. Složitější byl pro děti nácvička dirigování $\frac{3}{4}$ taktu.

9.4.5 Žádnej neví jako já

Organizace: v herně, v tělocvičně

Pomůcky: píseň Žádnej neví jako já (Z Chodska) – Rytmičká gymnastika a tanec pro děti str. 108

Cíl: rozvíjet vnímání rytmu, ovládání pohybového aparátu, tvořivost, vyjádřit své pocity a dojmy pohybem, tanec ve dvojici, kooperace

Popis: Po seznámení s písní děti utvoří dvojice, v nichž budou tančit. Děti stojí vedle sebe a podají si ruce křížem za tělem.

Žádnej neví jako já,	Polkový poskok stranou na P stranu a na L stranu.
jak se seče votavička,	Polkový poskok stranou na P stranu a L stranu.

<p>Žádnej neví jako já,</p>	<p>P noha přednožit šikmo na patu a poté P noha špičkou ťukne vedle L nohy zprava.</p> <p>Jeden polkový poskok diagonálně vpravo vpřed.</p>
<p>jak se seče votava.</p>	<p>L noha přednožit šikmo na patu a poté L noha špičkou ťukne vedle P nohy zprava. Jeden polkový poskok</p>
<p>Votava se pěkně seče, jako když se pole vleče.</p>	<p>P nohou ťuknou přednožit, unožit vpravo, zanožit a přinožit.</p> <p>L nohou ťuknou přednožit, unožit vlevo, zanožit a přinožit.</p>
<p>Žádnej neví jako já,</p>	<p>L noha přednožit šikmo na patu a poté L noha špičkou ťukne vedle P nohy zprava.</p>
<p>jak se seče votava.</p>	<p>Jeden polkový poskok diagonálně vlevo vpřed.</p>

Reflexe činnosti: Před aktivitou proběhlo seznámení s polkovými kroky a poskoky, které v tanci budou, tak, že učitelka je předváděla celé skupině a poté individuálně pomáhala. Tato aktivita proběhla při pobytu venku, kde po volné hře následovalo seznámení s písní a její krokovou variací. Nejprve učitelka předvedla celý tanec a poté se po jednotlivých řádcích společně učili dát tanec dohromady. Tyto kroky již byly náročnější i tedy časová náročnost byla delší, především u individuální práce.

9.4.6 Pod dubem

Organizace: v herně, v tělocvičně

Pomůcky: hra na klavír písně Pod dubem (Z Hradecka) – kniha Rytmická gymnastika a tanec pro děti str. 116

Cíl: rozvíjet vnímání rytmu, ovládání pohybového aparátu, pozornost, nápodoba

Popis: Po seznámení s písní učitelka zpívá a postupně se s dětmi učí krokovou variaci. Jedna část dětí utvoří vnitřní kruh a druhá vnější. Děti k sobě stojí čelem.

Pod dubem, za dubem,	Krok poskočný na místě.
měla jedna dvě	Dupání na místě 5x.
červená jablíčka,	Ruce v bok, pohupy v kolenou a otáčení v pase na P a L stranu.
dala jedno mně.	Pleskání o stehna 5x.
Nechtěla mě obě dát,	Cval stranou vnitřní kruh na P stranu a vnější na L stranu. (4 poskoky)
začala se vymlouvat,	Cval stranou vnitřní kruh na L stranu a vnější na P stranu. (4 poskoky)
že nemá, že nedá,	Děti se naproti chytí za P ruce, vzpaží pravou ruku a podívají se na sebe po rukama („v okýnku“).
že je o ně zle.	Ruce v bok. Čtyřmi poskoky se zakopáváním výměna pozic v kruhu.

Reflexe činnosti: Aktivitu děti zvládly bez obtíží. Nácvik probíhal po dvou řádcích formou nápodoby učitelky. Dvojice byly označeny modrou a červenou pentlí. Všichni modří stáli jedním směrem a červení směrem druhým.

9.4.7 Učitelé tance

Organizace: v herně, v tělocvičně

Pomůcky: přehrávač s hudbou

Cíl: rozvíjet vnímání rytmu, ovládání pohybového aparátu, tvořivost, pozornost, nápodobu, přesnost pohybu, vyjádřit své pocity a dojmy pohybem

Popis: Děti si rozdělí čísla. Začne se od čísla 1. První osoba vymyslí dva taneční pohyby, které předvede a ostatní se je naučí. Přichází na řadu číslo 2, které předvede předchozí a přidá své dva pohyby. Pohyby se opět naučí všichni a přidává další. Hra pokračuje, dokud každé dítě nepřidá 2 pohyby a nevznikne nám od dětí jejich vlastní choreografie. V případě zájmu můžeme s dětmi zkusit propojit choreografii s hudbou.

Reflexe činnosti: Aktivita byla poslána jako nabídka do rodin v situaci COVID 19. V rodině měly za úkol střídavě přidávat každý jeden pohyb, tak aby si ho jeden předvedl, ostatní si s ním zopakovali. Poté druhý zopakoval krok, přidal svůj a všichni si kroky zopakovali. Jako pomoc byla zaslána příloha s nápady kroků (pohupy v kolenou, cval stranou, otočka se zakopáváním atd.). Zpětná vazba byla kromě dvou rodičů pozitivní. Dvěma výjimkám nepřipadal úkol zajímavý.

9.4.8 Opakovaná

Organizace: v herně, v tělocvičně, venku

Pomůcky: /

Cíl: rozvíjet ovládání pohybového aparátu, pozornost, nápodoba, rychlost, mrštnost, paměť

Popis: Děti utvoří dvojice a postaví se naproti sobě. Začíná se učit první pohyb, který všichni ve stálém rytmu opakují, po zvládnutí se přidává druhý a poté další. Po naučení tří pohybů můžeme zkusit opakování pohybu: 1, 2, 3, 1, 2, 3... zrychlovat tempo pohybu. Dále můžeme přidávat pohyb dle libosti

Příklady pohybů:

- vzájemné ťuknutí o sebe vnitřní stranou chodidla tanečnicků křížem před tělem P a L nohou
- vzájemné ťuknutí špičkami tanečnicků před tělem P a L nohou

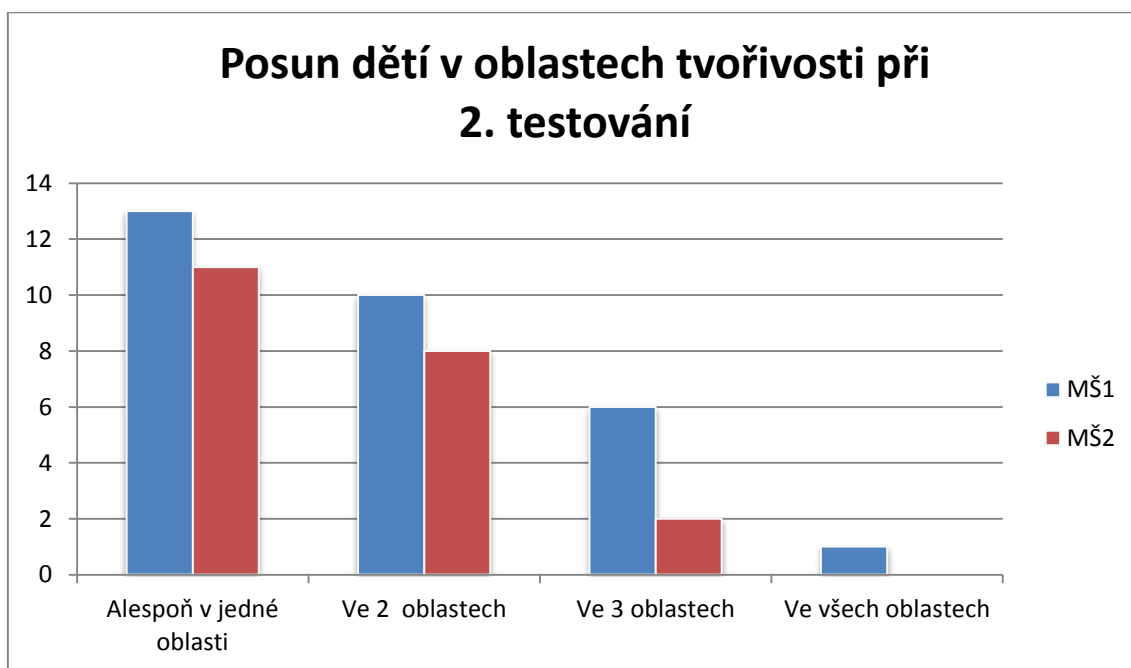
- vzájemné ťuknutí vnější stranou chodidla tanečníků křížem před tělem P a L nohou
- zvednutí jedné nohy před sebou a plesknutí křížem rukou o vlastní kotník nejprve P a poté L nohou
- zanožení nohy a plesknutí stejné ruky o stejnou patu P a L nohy
- tlesknutí před tělem a za tělem
- vzájemné tlesknutí tanečníků rukama proti sobě
- vzájemné ťuknutí lokty tanečníků křížem před sebou apod.

Reflexe činnosti: Aktivita byla zaslána do rodin při situaci COVID 19. Rodiče měli děti naučit 3 pohyby, které společně budou dokola opakovat a poté zrychlovat. Při zvládnutí přidají další pohyb. Dle zpětné vazby děti nadchlo zrychlování tempa, které vnášelo do tance oživení a zábavu.

10 Výsledky výzkumného šetření

V této kapitole se porovnávají výsledky testů tvořivosti obou skupin dětí z mateřských škol. V MŠ1 se pracovalo se zásobníkem tanečně-pohybových aktivit, zatímco v MŠ2 nikoliv. Pro názornost jsem vytvořila grafické ztvárnění některých výsledků. Tabulky výsledků najdeme v přílohách diplomové práce. Pro diplomovou práci jsem vyzdvihla několik důležitých rozdílů.

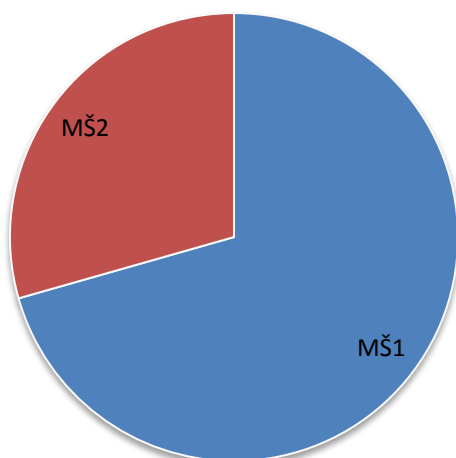
Jako první jsem vybrala stěžejní téma, posun dětí od prvního testování v oblastech tvořivosti dle Torranceho testu. Právě zde již vidíme markantnější posuny u dětí s využitím tanečně-pohybové výchovy. Graf č. 1 poukazuje na posun dětí, v jedné či více oblastech testu tvořivosti, při druhém testování. Největší rozdíl je viditelný v posunu alespoň tří oblastí tvořivosti ze čtyř (fluence, flexibilita, originalita či elaborace).

Graf 1

Dále posun v originalitě dětí, které měly alespoň při jednom testování počet stenů originality 10. Ten je v poměru 13:5 (MŠ1:MŠ2). Děti, jež dosáhly 10 stenů v druhém testování, vidíme názorně v grafu č. 2. Zde byl poměr stenů 12:5. Za zmínku jistě stojí i počet jedinců, jež dosáhly při druhém testování alespoň 8 a více stenů. V MŠ2 se jedná o 10 dětí. Zbývající dvě děti dosáhly 7 stenů a jedno 5 stenů.

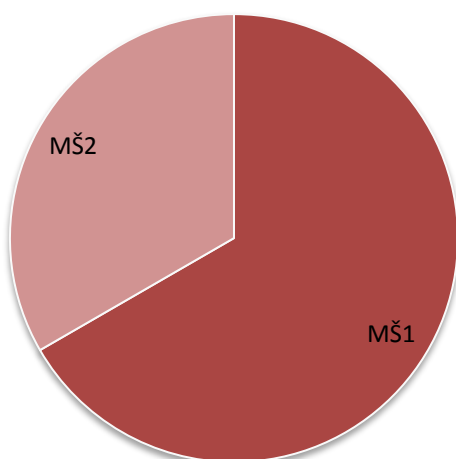
2. testování dosažení 10 stenů v originalitě

Graf 2

Další oblastí je flexibilita. V té nás zajímají děti, které dosáhly 3 a méně stenů alespoň v jednom testování. Zatímco MŠ1 najdeme jedno dítě, v MŠ2 je to počet 10 dětí. Při druhém testování, pak vidíme 3 a méně stenů v poměru 0:7. Zlepšení v oblasti flexibility nastalo v MŠ1 u osmi jedinců a v MŠ2 pouze u čtyř. Grafické znázornění tohoto poměru vidíme v grafu č. 3.

Zlepšení v oblasti flexibility u 2. testování

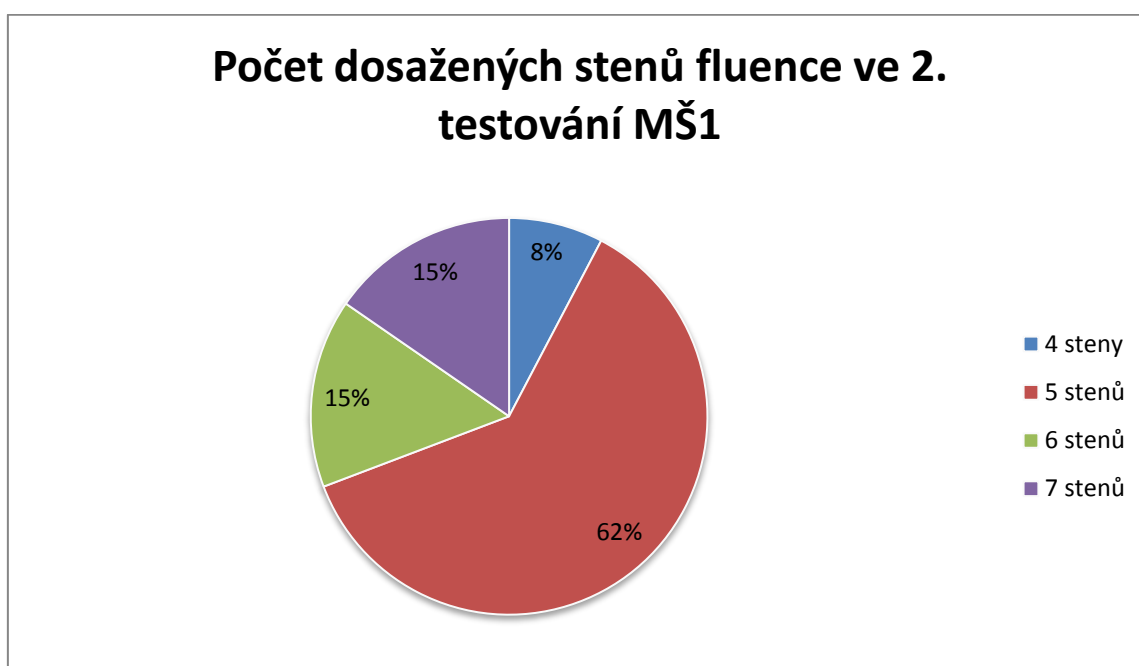

Graf 3

Třetí oblastí tvořivosti, jež se budeme zabývat je fluence. Zde se jedná o počet vymyšlených názvů, jež jsou dle testu uznatelné. Tedy obrázek je smysluplně využít. Děti, které alespoň v jednom testování měly 3 a méně stenů, jsou v poměru 0:5. Druhé testování, kde měly děti 5 a více stenů dopadlo takto:

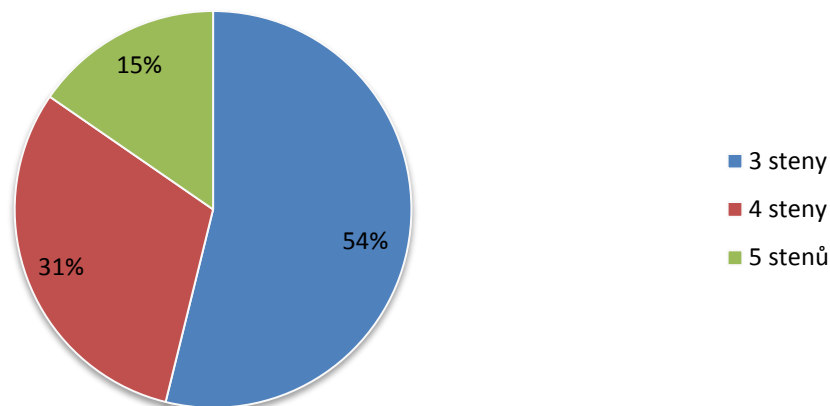
- MŠ1 dvanáct dětí,
- MŠ2 dvě děti.

Pro názorné zobrazení dosažených stenů v MŠ1 a MŠ2 slouží grafy č. 4 a 5.

Graf 4

Počet dosažených stenů fluence ve 2. testování MŠ2

Graf 5

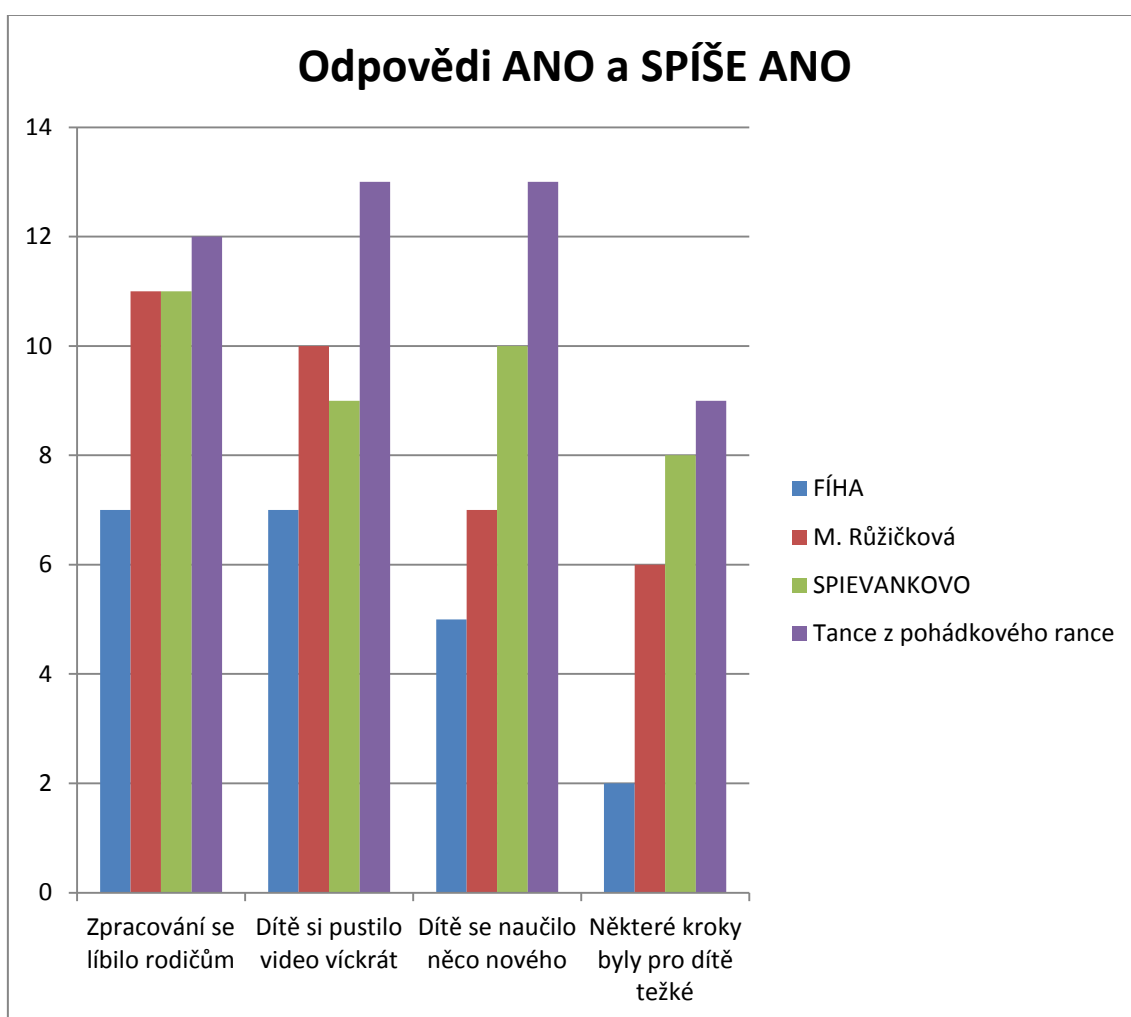
Poslední složkou, o níž ještě nepadla zmínka je elaborace, jež vidím jako nejvíce spjatou s výtvarným vyjadřováním. Zaměřuje se na tahy a detaily kresby. Zde vidíme nejméně markantní rozdíly ve výsledcích. Zjevně proto, že děti jsou zhruba stejně staré a tomu odpovídají i jejich kresby. Pro porovnání jsem použila příklad dosažení 5 a méně stenů. V MŠ1 se objevilo jedno dítě a v MŠ2 čtyři děti. Jediný výsledek, který dosáhl 10 stenů alespoň v jednom testování je dívky z MŠ2.

Nulové odpovědi, tedy nepojmenování obrázku, nastalo u jednoho dítěte při prvním testování z MŠ1. Druhé testování bylo bez nulových odpovědí.

10.1 Doplnkový dotazník na videa v době COVID 19

Vzhledem k uzavření měsíčního provozu mateřské školy v době COVID 19, jsem kromě aktivit ze svého zásobníku rodičům zaslala práce s videi. Celkem byla zaslána videa od čtyř autorů: FÍHA, Míša Růžičková, SPIEVANKOVO a Tance z pohádkového rance. Rodičům byl při znovuotevření mateřské školy rozdán dotazník ohledně těchto videí. Z šestnácti rodičů čtrnáct napsalo, že videa dětem pouštěli. Na základě toho byli požádáni o deset názorů s možnostmi odpovědi, do jaké míry s výrokem souhlasí. Předem byli požádáni, aby co nejméně využívali odpovědi: NEDOVĚDU POSOUDIT, která je pro dotazník nepřínosná. Pro porovnání

jsem vybrala některá data do grafů, z nichž vyplývá, že mezi oblíbenější videa patřila videa od Míši Růžičkové, SPIEVANKOVO a Tance z pohádkového rance. Jelikož rodiče mohli napsat i vlastní poznámky, objevovala se vyjádření, že FÍHA, byla již pro jejich věkovou kategorii primitivní. Dále, že by videím od SPIEVANKOVO dali vyšší hodnocení, pokud by bylo v českém jazyce a nikoliv v jazyce slovenském. Někteří se vyjádřili, že nápadem, motivací a propracováním oceňují nejvíce videa Tance z pohádkového rance, což vyplynulo i z dotazníků. Z něho je i viditelné, že byly některé kroky pro jejich děti složitější. Nicméně i tak videím dávají největší preference. Názorné zobrazení můžeme vidět v grafu č. 6 a 7.

Graf 6

Doporučili byste videa dále - odpovědi ANO a SPÍŠE ANO

Graf 7

11 Diskuze a limity

11.1 Diskuze

Mateřské školy, v nichž byl výzkum proveden, jsem obě znala z dřívější či nynější spolupráce. Znamé my byly i formy práce obou učitelek. Proto jsem využila v MŠ2 třídu s paní učitelkami, které k tanečně-pohybové výchově příliš neinklinují. Věděla jsem, že paní učitelka v MŠ2 občas zasahuje do prací dětí, aby byly tzv. dokonalé. Myslím, že i to se odráží na osobnosti a tvořivosti dětí. Zajisté všechny výsledky tedy nemůžeme přisuzovat jen tanečně-pohybové výchově.

Naopak MŠ1 využívá občasných tanečních chviliek, obvykle založených na pantomimě či choreografiích. Proto byla zřejmě práce s dětmi o něco snazší. UČ1 též využívá dalších tvořivých metod z dramatické výchovy a práci v koutcích dle Gardnera. I přesto však vidím posun u dětí v kreativitě pohybu i myšlenkových pochodech. Myslím, že otevřený prostor pro tanec a podpora dětí v něm přináší do tvořivosti další obohacení.

Před tanečně-pohybovou výchovou proběhly s dětmi krátké aktivity na správné držení těla, které bychom dle mého názoru měli u dětí také podporovat. Při nácviu jsme využívaly „navléknutí kouzelných kalhot“, hry na „loutku“, jež byla vedena za provázek na temeni hlavy. Později jsme přešly na aktivity spojené s vnímáním rytmu. Aktivity začínaly od lehčích, jak je již uvedeno v teoretické části a postupně jsme přecházeli na další. Pokud si někdo nevěděl rady, zkoušeli jsme hry formou nápodoby učitelky či jiného dítěte ve dvojicích. Ačkoliv průběh tanečně-pohybových her proběhl celkem v rychlosti, stihly se veškeré aktivity ze zásobníku. Pro klidnější a lepší seznámení s aktivitami by bylo vhodné zvolit delší časové období. To však učitelky v mateřských školách mají a nic jim nebrání věnovat hrám více času.

Během práce na tanečně-pohybových aktivitách byl také znát bližší vztah dívek k těmto činnostem. Mají lepší vnímání rytmu a ladnější pohyblivost těla, což je v praxi obvyklé. S tancem se dívky rychleji sžily a braly ho více jako zábavu. U chlapců zprvu vládl dojem, že tanec je jen pro děvčata. Později však v hrách

viděli zábavu. Pro motivaci chlapců je vhodné zařadit aktivity mužského rázu, například: „Vojenský tanec“, „Tanec lovu“, „Tanec popelářů“ aj. Občas je pro některé těžké vžít se do baletek, princezen apod. Někdy v tomto směru náměty pro muže chybí, a proto je zapotřebí mít v záloze aktivitu modifikovanou pro jejich pohlaví.

Závěrem bych se vrátila k výzkumným otázkám, jež si myslím, že již byly nepřímo zodpovězeny:

VO1: Má zařazení tanečně-pohybové výchovy větší vliv na tvořivost dětí?

Dle posunu dětí v MŠ1 lze říci, že vliv tanečně-pohybové výchovy na tvořivost je zřejmý. I když bereme v potaz přínos dalších forem práce s dětmi, jedná se o viditelné rozdíly. Vzhledem k mé spolupráci s dětmi jsem viděla, jak posun v tanečních aktivitách, tak vymyšlení kreativních názvů, kdy byla jejich mysl více otevřena než na začátku.

VO2: Budou aktivity uskutečnitelné v praxi?

Vzhledem k vyzkoušení všech aktivit a náhledu považuji aktivity jako využitelné. Je zapotřebí využívat posloupnosti práce, která je dána i v teoretické části. Případné alternativy pro ulehčení jsou zapsány i v reflexi, tak aby bylo možné v případě komplikací začít lehčí variantou. Vzhledem k tomu, že některé aktivity zvládli rodiče sami jako nepedagogičtí pracovníci, je zřejmé využití i u tancem nezkušených osob.

11.2 Limity práce

Jsem si vědoma, že výsledky výzkumu uvedené v mé diplomové práci mají své limity a omezení. Kvalitativní vzorek obsahuje pouze dvě mateřské školy. Pokud by výzkum probíhal na více školách, byly by výsledky přesnější, tak jako podklady pro má tvrzení. Stejně tak mohou být výsledky ovlivněny délkou výzkumu. Jako nejvhodnější řešení, by zřejmě bylo porovnání více mateřských škol po dobu alespoň půl roku. Práce s dětmi na tanečních aktivitách by tedy probíhala v delších intervalech a postupněji. Myslím však, že pro mou diplomovou práci se rozdíly ve dvou mateřských školách objevují. I když má práce probíhala formou domácích lekcí, díky COVID 19, projevila se alespoň vhodnost některých aktivit pro

předškolní věk. Dokonce i to, že práci s aktivitami zvládá člověk, jenž není odborníkem v tanečních aktivitách.

Závěr

Diplomová práce poukazuje tanečně-pohybovou výchovu jako další možnost tvořivého rozvíjení dětí předškolního věku. V potaz musíme brát osobnost učitelky metody, které ve své práci využívá. Tyto metody ovlivňují kreativitu dětí též.

Zjištěním diplomové práce je, že učitelky se stejným potencionálem nemusí vždy rozvíjet děti do stejné míry. Jejich formy práce se odráží na výsledcích dětí. Neznamená to však, že některé děti nemohou mít kreativní potencionál z domácího zázemí. Mezi další zjištění můžeme zařadit vliv tanečně-pohybové výchovy na tvořivost. Vzhledem výsledkům testů, je zřejmé, že dopad na děti má. Také během aktivit s dětmi a jejich opakování je zřejmá uvolněnost dětí, kreativita pohybu i vymýšlení názvů. Zprvu děti své tance nazývaly jako vítr, lektvar radosti a později přecházely na názvy složitější či imaginární. Díky této práci s dětmi, je viditelný odraz i v názvech dětských prací v testu a jejich řazení ve flexibilitě.

Zásobník aktivit je obohacen o reflexe a případné nápady na obměny či postupy práce, když se dětem nedaří. Aktivity jsou díky situaci COVID 19 odzkoušeny i rodiči, jako laiky v tanečně-pohybové výchově. Ukázalo se, že jsou i oni schopni pracovat dle instrukcí a rad s dětmi a tyto aktivity zařadit. Je tedy zřejmé, že by zásobník v diplomové práci mohl být inspirací pro práci pedagogů mateřských škol, jenž nevědí jak taneční výchovu do vzdělávacího programu zařadit.

V tanečně-pohybové výchově vidím přínos jak v tvořivém přínosu tak alternativním pohybu dětí. Při postupném zařazování jsem se setkala s úspěchem u dětí a zálibou v tanci. Především u spontánních aktivit, kde děti nebyly svázané kroky je postupem času vidět jejich uvolněnost a zájem. Byla bych tedy ráda, aby se tanečně-pohybová výchova dostala více do popředí práce a pedagogové se nebáli těžkých začátků. Inspirovali se například mou prací a sami viděli své výsledky v praxi.

Seznam použitých zdrojů

ALLEN, K. Eileen a Lynn R. MAROTZ. (2002). *Přehled vývoje dítěte od prenatálního období do 8 let*. Praha: Portál, 2002. ISBN 80-7178-614-4.

ANDRLOVÁ, Dana. (2004). *Jede Kudrna okolo Brna: rukověť rytmické, pohybové a taneční výchovy dětí s lidovou písničkou*. Brno: Paido. Edice pedagogické literatury. 2004. ISBN 80-7315-068-9.

BERDYCHOVÁ, Jana. (1973). *Rytmická gymnastika a tanec pro děti*. Vyd. 1. Praha: Olympia. 1973.

BRETTSCHEIDEROVÁ, Václava a KUBECOVÁ Markéta. (2018). *Taneční činnosti v předškolním vzdělávání*. Praha: Raabe. Komplexní metodiky jednotlivých oblastí předškolního vzdělávání. ISBN 978-80-7496-386-5.

BLAŽÍČKOVÁ, E. (2005). *Metodika a didaktika taneční výchovy*. Praha: Konzervatoř Duncan centre, 2005. ISBN 80-7290-166-4.

DOSEDLOVÁ, Jaroslava. (2012). *Terapie tancem: role tance v dějinách lidstva a v současné psychoterapii*. Praha: Grada. Psyché (Grada). 2012. ISBN 978-80-247-3711-9.

DVOŘÁKOVÁ, H. (2002). *Pohybem a hrou rozvíjíme osobnost dítěte*. Praha: Portál. 2002. ISBN 80-7178-693-4

Encyclopædia Britannica 2015 [online]. *Choreography, dance composition*. [cit 2020-05-08]. Dostupné z: <https://www.britannica.com/biography/John-Taras>

HDC Taneční centrum 2006 [online]. *Taneční styly*. 2006 [cit 2020-05-13]. Dostupné z: <https://www.hdc.cz/tanecni-styly/>

JURČOVÁ, Marta a Eva SZOBIOVÁ. 2008. *Torranceho figurální test tvorivého myšlení*. Bratislava: Psychodiagnostika, 2008.

JENČKOVÁ, Eva. (2002) *Hudba a pohyb ve škole*. Hradec Králové: Orlice. 2002. ISBN 80-903115-7-1

JEŘÁBKOVÁ, Jarmila. (2004). *Taneční příprava*. Praha: NIPOS-ARTAMA. 2004. ISBN 80-7068-181-0.

- KÖNIGOVÁ, Marie. (2007). *Tvořivost: techniky a cvičení*. Praha: Grada. 2007. ISBN 9788024716527.
- KULHÁNKOVÁ, Eva. (2000). *Hudebně pohybová výchova: metodická příručka pro hudební výchovu ve škole*. Praha: Portál. 2000. ISBN 80-7178-437-0.
- KURKOVÁ, Libuše. (1987). *Tanec a hudba*. Praha: SPN. Praktické příručky pro učitele. 1978. ISBN (Váz.).
- KRÖSCHLOVÁ, Jarmila. (1964). *Výrazový tanec*. Praha: Orbis. 1964
- KRÖSCHLOVÁ, Jarmila. (1975). *Nauka o pohybu*. Praha: Státní pedagogické nakladatelství. 1975
- KRÖSCHLOVÁ, Jarmila. (2002). *Výrazový tanec: taneční tvorba*. Praha: IPOS ARTAMA. Pohyb. 2002. ISBN 80-7068-106-3.
- LANGMEIER, Josef a Dana KREJČÍŘOVÁ. 1998. *Vývojová psychologie*. Praha: Grada, 1998. Psyché (Grada). ISBN 80-7169-195-x.
- LAUDOVÁ, Hana a ZÍBRT, Čeněk. (1960). *Jak se kdy v Čechách tancovalo: dějiny tance v Čechách, na Moravě, ve Slezsku a na Slovensku od nejstarší doby až do konce 19. století se zvláštním zřetelem k dějinám tance vůbec*. 2. vyd. Praha: Státní nakladatelství krásné literatury, hudby a umění. 1960.
- LÖSSL, Jiří. (2012). *Rytmická, pohybová a taneční výchova mladšího žactva: deset lekcí pro začínající pedagogy*. 2. vyd. Praha: Národní informační a poradenské středisko pro kulturu, útvar Artama. Pohyb. 2012. ISBN 978-80-7068-266-1.
- MARKOVIČOVÁ, Oľga. (1985). *Dejiny tanca a baletu pre 5.-8. ročník hudobnej a tanečnej školy a pre 3. a 4. ročník tanečných oddelení na konzervatóriách*. Bratislava: Slovenské pedagogické nakladateľstvo. 1958.
- MATĚJČEK, Zdeněk. (2007). *Co, kdy a jak ve výchově dětí*. Vyd. 4. Praha: Portál, 2007. Rádci pro rodiče a vychovatele. ISBN 9788073673253.
- MCCUTHEN, Brenda Pugh. (2006). *Teaching Dance as Art in Education..* Champaign, IL :Human Kinetics, 2006. ISBN: 9780736051880.

- ODSTRČIL, Petr. (2004). *Sportovní tanec*. Praha: Grada Publishing. 2004. ISBN 80-2470632-6.
- PAYNE, Helen. (1999). *Kreativní pohyb a tanec ve výchově, sociální práci a klinické praxi*. Praha: Portál. 1999. ISBN 80-7178-213-0.
- RELLICHOVÁ, Ludmila. (2015). *Taneční tvorba pro děti a s dětmi: ukázky taneční tvorby jako výsledku výchovně vzdělávacího procesu*. Druhé vydání. Praha: NIPOS-ARTAMA, Národní informační a poradenské středisko pro kulturu. Pohyb. 2015. ISBN 978-80-7068-291-3.
- Robinson, K. 2018 [online]. *Creativity Is In Everything, Especially Teaching*. [cit 2020-05-08]. Dostupné z: <https://www.kqed.org/mindshift/40217/sir-ken-robinson-creativity-is-in-everything-especially-teaching>
- MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ, MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY 2018 [online]. *RVP PV leden 2018*. 2018. [cit 2020-02-01]. Dostupné z: <https://www.msmt.cz/file/45304/>
- SMUGALOVÁ, Zuzana. (2008). *Taneční výchova a kulturní kapitál: celostátní symposium o taneční výchově na přelomu tisíciletí : sborník příspěvků*. Praha: NIPOS-ARTAMA, Národní informační a poradenské středisko pro kulturu. Pohyb. 2008. ISBN 978-80-7068-226-5.
- ŠVANDOVÁ, Lenka. (2015) *Taneční výchova pro předškolní děti*. Vydání třetí. Praha: NIPOS-ARTAMA, Národní informační a poradenské středisko pro kulturu. Pohyb. 2015. ISBN 978-80-7068-290-6.
- ŠMERDOVÁ, Marie. (1993). *Hudebně pohybová výchova*. Žďár nad Sázavou: Informační a metodické centrum při ŠÚ. 1993.

Seznam grafů

Graf 1 – str. 74

Graf 2 – str. 75

Graf 3 – str. 75

Graf 4 – str. 76

Graf 5 – str. 76

Graf 6 – str. 78

Graf 7 – str. 78

Seznam příloh

Příloha 1- Tabulky výsledků MŠ1

Příloha 2 – Tabulky výsledků MŠ2

Příloha 3 – Tabulka s výsledky dotazníků pro rodiče

Příloha 1 - Tabulka výsledků MŠ1

Dítě číslo, pohlaví (věk), test 1 či 2	1. úloha		2. úloha				3. úloha		
	OR	EL	FL	FX	OR	EL	FL	FX	OR
D1, CH (6,7), 1	2	11	10	8	20	19	6	5	32
D1, CH (6,11), 2	2	24	10	7	21	29	5	4	21
D2 CH (6,6), 1	1	4	10	6	15	7	7	6	11
D2 CH (6,10), 2	2	4	10	10	23	28	10	6	15
D3 CH (6,4), 1	0	10	10	7	12	3	4	4	20
D3 CH (6,8), 2	1	8	10	8	18	22	9	7	11
D4 CH (6), 1	1	24	10	7	33	22	10	8	34
D4 CH (6,4), 2	3	20	10	9	26	37	8	5	17
D5 CH (5,11), 1	0	3	10	7	17	21	10	7	12
D5 CH (6,3), 2	0	12	10	8	24	21	15	8	20
D6 D (5,10), 1	2	10	10	7	24	31	6	4	9
D6 D (6,2), 2	1	26	10	5	15	10	12	8	17
D7 D (5,10), 1	1	8	9	6	25	25	6	5	13
D7 D (6,2), 2	1	3	10	8	27	41	14	5	13
D8 D (5,8), 1	0	12	10	7	18	32	10	7	23

D8 D (6), 2	1	14	10	7	25	47	10	5	28
D9 CH (5,7), 1	1	8	10	7	13	25	7	6	18
D9 CH (5,11), 2	3	10	10	7	23	40	12	9	22
D10 D (5,7), 1	0	2	10	8	17	17	5	4	18
D10 D (5,11), 2	0	8	10	6	24	16	8	8	14
D11 D (5,5), 1	1	4	10	7	24	19	8	4	22
D11 D (5,9), 2	2	18	10	8	25	32	9	7	18
D12 D (5,4), 1	1	11	10	8	25	32	7	7	24
D12 D (5,8), 2	3	10	10	6	25	47	10	7	23
D13 D (5,3), 1	1	12	10	6	14	27	6	6	8
D13 D (5,7), 2	1	9	10	6	24	27	10	6	16

Dítě (věk)	Celkové skóre 1-3. Úlohy								
	FL	sten	FX	sten	O	sten	E	sten	Nulové odpovědi
D1 CH (6,7), 1	16	4	13	5	54	10	30	6	0
D1 CH (6,11), 2	15	4	11	4	44	10	53	9	0
D2 CH (6,6), 1	17	4	12	4	37	10	11	3	0
D2 CH (6,10), 2	20	5	16	6	40	10	32	6	0
D3 CH (6,4), 1	14	3	11	4	32	10	13	3	0
D3 CH (6,8), 2	19	5	15	6	30	9	30	6	0
D4 CH (6), 1	20	5	16	6	57	10	46	8	0
D4 CH (6,4), 2	18	5	14	5	46	10	57	9	0
D5 CH (5,11), 1	20	5	14	5	29	9	24	5	0
D5 CH (6,3), 2	25	7	16	6	44	10	33	6	0
D6 D (5,10), 1	16	4	11	4	33	10	41	7	0
D6 D (6,2), 2	22	6	13	5	33	10	36	7	0
D7 D (5,10), 1	15	4	11	4	39	10	38	7	1
D7 D (6,2), 2	24	7	13	5	43	10	44	8	0
D8 D (5,8), 1	20	5	14	5	41	10	42	7	0
D8 D (6), 2	20	5	12	4	54	10	61	9	0
D9 CH (5,7), 1	17	4	13	5	32	10	33	6	0

D9 CH (5,11), 2	22	6	16	6	48	10	50	8	0
D10 D (5,7), 1	15	4	12	4	30	9	16	4	0
D10 D (5,11), 2	18	5	14	5	38	10	14	4	0
D11 D (5,5), 1	18	5	11	4	47	10	23	5	0
D11 D (5,9), 2	19	5	15	6	45	10	50	8	0
D12 D (5,4), 1	17	4	15	6	50	10	43	7	0
D12 D (5,8), 2	20	5	13	5	51	10	57	9	0
D 13 D (5,3), 1	16	4	12	4	23	7	39	7	0
D13 D (5,7), 2	20	5	12	4	41	10	38	7	0

Příloha 2 – Tabulky výsledků MŠ2

Dítě číslo, pohlaví (věk), test 1 či 2	1. úloha		2. úloha				3. úloha			
	OR	EL	FL	FX	OR	EL	FL	FX	OR	
D1, CH (6,9), 1	0	8	10	7	15	21	13	6	23	
D1, CH (7,1), 2	1	7	10	7	23	25	7	5	16	
D2 D (6,6), 1	0	13	10	6	14	9	2	5	5	
D2 D (6,10), 2	0	12	10	6	12	9	2	5	6	
D3 CH (6,4), 1	0	5	10	6	18	30	4	10	8	
D3 CH (6,8), 2	0	11	10	7	22	26	5	9	7	
D4 D (6,3), 1	1	6	10	8	13	14	5	9	15	
D4 D (6,7), 2	0	6	10	8	15	12	10	8	14	
D5 D (6,3), 1	1	12	10	8	18	60	3	6	3	
D5 D (6,7), 2	0	7	10	8	19	23	3	4	8	
D6 CH (6,2), 1	0	6	10	6	13	16	1	4	7	
D6 CH (6,6), 2	1	3	10	6	9	3	2	2	14	
D7 D (6,1), 1	0	8	10	7	18	30	2	7	0	
D7 D (6,5), 2	1	10	10	7	18	19	6	5	3	
D8 D (5,9), 1	0	7	10	5	13	28	4	6	4	

D8 D (6,1), 2	2	13	10	7	15	20	3	8	8
D9 CH (5,9), 1	1	11	10	5	21	12	3	1	25
D9 CH (6,1), 2	1	8	10	6	23	24	2	3	9
D10 CH (5,9), 1	0	5	10	6	17	17	4	4	15
D10 CH (6,1), 2	0	5	10	6	23	21	4	4	16
D11 D (5,7), 1	1	10	10	5	8	6	1	5	15
D11 D (5,11), 2	2	10	10	5	18	23	2	4	9
D12 CH (5,7), 1	2	10	10	5	18	23	2	4	9
D12 CH (5,11), 2	1	6	10	8	28	28	10	7	22
D13 D (5,7), 1	0	6	10	5	12	17	4	3	20
D13 D (5,11), 2	1	7	10	6	23	16	6	4	21

...Dítě (věk)	Celkové skóre 1-3. Úlohy								
	FL	sten	FX	sten	O	sten	E	sten	Nulové odpovědi
D1 CH (6,9), 1	23	6	13	5	38	10	29	6	0
D1 CH (7,1), 2	17	4	12	4	39	10	32	6	0
D2 D (6,6), 1	12	3	11	4	19	6	22	5	0
D2 D (6,10), 2	12	3	11	4	15	5	21	5	0
D3 CH (6,4), 1	14	3	16	6	26	8	35	7	0
D3 CH (6,8), 2	15	4	16	6	29	9	37	7	0
D4 D (6,3), 1	15	4	17	7	20	7	20	5	0
D4 D (6,7), 2	20	5	16	6	29	9	18	4	0
D5 D (6,3), 1	13	3	14	5	22	7	72	10	0
D5 D (6,7), 2	13	3	12	4	27	9	30	6	0
D6 CH (6,2), 1	11	2	10	3	20	7	22	5	0
D6 CH (6,6), 2	12	3	8	2	24	8	6	1	0
D7 D (6,1), 1	12	3	14	5	18	6	38	7	0
D7 D (6,5), 2	16	4	12	4	22	7	29	6	0
D8 D (5,9), 1	14	3	11	4	17	6	35	7	0
D8 D (6,1), 2	13	3	15	6	20	7	33	6	0
D9 CH (5,9), 1	13	3	6	2	47	10	23	5	0

D9 CH (6,1), 2	12	3	9	3	33	10	32	6	0
D 10 CH (5,9), 1	14	3	10	3	32	10	22	5	0
D 10 CH (6,1), 2	14	3	10	3	39	10	26	6	0
D 11 D (5,7), 1	11	2	10	3	23	7	16	4	0
D 11 D (5,11), 2	12	3	9	3	29	9	33	6	0
D12 CH (5,7), 1	15	4	11	4	34	10	23	5	0
D12 CH (5,11), 2	20	5	15	6	51	10	34	7	0
D 13 D (5,7), 1	14	3	8	2	32	10	23	5	0
D 13 D (5,11), 2	16	4	10	3	51	10	23	5	0

Příloha 3 – Tabulka s výsledky dotazníků pro rodiče

FÍHA	1 - ANO	2 – SPÍŠE ANO	3 – SPÍŠE NE	4 – NE	5 – NEDOVEDU POSPUDIT
Osobně se mi jako rodiči video zpracováním líbilo.	2	5	5	2	0
Dítě se u tance, dle mého mínění zaujal.	4	5	2	3	0
Dítě si pustilo video vícekrát za sebou.	2	5	2	5	0
Dítě se u videa naučilo něčemu novému.	1	4	5	4	0
Dítě se muselo na aktivitu soustředit.	1	4	6	3	0
Zdáli se mi některé kroky pro dítě těžké.	0	2	7	5	0
Videa se mi zdála jednoduchá, co se týče tanečních aktivit.	6	4	4	0	0

Doporučil/a bych video pro práci s předškolními dětmi dále.	3	4	3	1	0
---	---	---	---	---	---

Míša Růžičková	1 - ANO	2 - SPÍŠE ANO	3 - SPÍŠE NE	4 - NE	5 - NEDOVĚDU POSPUDIT
Osobně se mi jako rodiči video zpracováním líbilo.	5	6	2	2	0
Dítě se u tance, dle mého mínění zaujal.	5	4	3	2	0
Dítě si pustilo video vícekrát za sebou.	4	5	3	2	0
Dítě se u videa naučilo něčemu novému.	3	4	5	2	0
Dítě se muselo na aktivitu soustředit.	4	5	4	1	0
Zdáli se mi některé kroky pro dítě těžké.	1	5	5	3	0
Videa se mi zdála jednoduchá, co se týče tanečních aktivit.	3	5	5	1	0

Doporučil/a bych video pro práci s předškolními dětmi dále.	5	5	4	0	0
---	---	---	---	---	---

SPIEVANKOVO	1 - ANO	2 - SPÍŠE ANO	3 - SPÍŠE NE	4 - NE	5 - NEDOVEDU POSPUDIT
Osobně se mi jako rodiči video zpracováním líbilo.	7	4	3	0	0
Dítě se u tance, dle mého mínění zaujal.	6	4	3	1	0
Dítě si pustilo video vícekrát za sebou.	6	4	4	1	0
Dítě se u videa naučilo něčemu novému.	3	7	2	2	0
Dítě se muselo na aktivitu soustředit.	6	6	2	0	0
Zdáli se mi některé kroky pro dítě těžké.	2	6	3	3	0
Videa se mi zdála jednoduchá, co se týče tanečních aktivit.	3	5	5	1	0

Doporučil/a bych video pro práci s předškolními děťmi dále.	7	4	2	1	0
--	---	---	---	---	---

Tance z pohádkového rance	1 - ANO	2 - SPÍŠE ANO	3 - SPÍŠE NE	4 - NE	5 - NEDOVĚDU POSPUDIT
Osobně se mi jako rodiči video zpracováním líbilo.	7	5	2	0	0
Dítě, dle mého mínění, tanec zaujal.	6	6	1	1	0
Dítě si pustilo video vícekrát za sebou.	8	5	1	0	0
Dítě se u videa naučilo něčemu novému.	7	6	1	0	0
Dítě se muselo na aktivitu soustředit.	7	6	1	0	0
Zdáli se mi některé kroky pro dítě těžké.	4	5	4	1	0
Videa se mi zdála jednoduchá, co se týče tanečních aktivit.	1	4	7	2	0
Doporučil/a bych video pro práci	7	6	1	0	0

s předškolními dětmi dále.					
-------------------------------	--	--	--	--	--